

Գլուխ առաջին — Քեռի Ֆեոդորը

Մի հայրիկ ու մայրիկ մի տղա ունեին, անունը՝ Քեռի Ֆեոդոր: Քեռի Ֆեոդոր էին ասում, որովհետև նա շատ լուրջ ու ինքնուրույն տղա էր: Չորս տարեկանում կարդալ էր սովորել, իսկ վեցում արդեն ինքն իր համար ապուր էր եփում: Մի խոսքով, շատ լավ տղա էր: Ծնողներն էլ էին լավը՝ հայրիկն ու մայրիկը:

Եվ ամեն ինչ լավ կլիներ, եթե մայրը կենդանիներ սիրեր: Հատկապես ամեն տեսակ կատուներ: Իսկ Քեռի Ֆեոդորը կենդանիներ սիրում էր ու այդ պատճառով հաճախ էր վիճում մայրիկի հետ:

Մի անգամ այսպիսի բան պատահեց: Քեռի Ֆեոդորը ինքն իր համար բարձրանում է աստիճաններով ու բուստերբող ուտում: Մեկ էլ տեսնում է պատուհանին մի կատու է նստած: Մի մեծ շերտավոր կատու: Կատուն Քեռի Ֆեոդորին ասում է.

— Բուստերբողը ճիշտ չես ուտում, Քեռի Ֆեոդոր: Դու երշիկը հացի վրա ես դրել, այնինչ պետք է այնպես դնես, որ լեզվով շոշափես: Այդպես ավելի համեղ կլինի:

Քեռի Ֆեոդորը փորձում է՝ այդ ձևով իսկապես համով էր: Նա հյուրասիրում է կատվին եւ հարցնում.

— Իսկ ի՞նչ գիտես, որ իմ անունը Քեռի Ֆեոդորը է:

Կատուն պատասխանում է.

— Ես ձեր տնեցիներին բոլորին էլ ճանաչում եմ: Ձեղնահարկում եմ ապրում եւ ամեն ինչ տեսնում եմ: Ով է լավ, ով է վատ: Միայն թե հիմա իմ ձեղնահարկը նորոգում են, եւ ես ապրելու տեղ չունեմ: Վերանորոգումից հետո էլ, երեւի, ընդմիշտ կկողպեն դուրը:

— Իսկ ո՞վ է քեզ խոսել սովորեցրել,— հարցնում է Քեռի Ֆեոդորը.

— Էհ, սովորել եմ, էլի,— ասում է կատուն: — Մի բառ էստեղից, մի բառ էնտեղից: Բացի այդ, ես ապրում էի մի պրոֆեսորի մոտ, որը ուսումնասիրում էր կենդանիների լեզուն: Ու այդպես սովորեցի: Հիմա առանց լեզու իմանալու անհնար է ապրել: Ոտքով, գլխով կկորչես, կամ քեզանից գլխարկ կկարեն, կամ օձիք, կամ էլ ոտի տակ կգցեն:

Քեռի Ֆեոդորն ասում է.

— Արի, ինձ մոտ ապրիր:

Կատուն տատանվում է:

— Մայրիկդ կվռնդի:

— Չի վռնդի: Գուցե հայրիկս պաշտպանի:

Եվ գնացին: Կատուն կերավ եւ ամբողջ օրը աղայավարի քնեց բազմոցի տակ: Իսկ երեկոյան հայրիկն ու մայրիկը եկան: Մայրիկը հենց որ ներս մտավ, անմիջապես ասաց.

— Այս ի՞նչ կատվահոտ է գալիս: Կա-չկա Քեռի Ֆեոդորը կատու է տուն բերել:

Իսկ հայրիկն ասաց.

— Ինչ անենք: Կատու է, էլի: Մի կատուն մեզ չի խանգարի:

Մայրիկն ասաց.

— Քեզ չի խանգարի, ինձ կխանգարի:

— Ինչո՞վ կխանգարի:

— Կխանգարի,— պատասխանեց մայրիկը:— Հապա մի մտածիր, ի՞նչ օգուտ ունենք այդ կատվից:

Հայրիկն ասաց.

— Ի՞նչ օգուտ պիտի ունենանք: Որեւէ օգուտ ունե՞ս պատից կախված այս նկարից:

— Այդ նկարից,— ասաց մայրիկը,— շատ մեծ օգուտ կա: Քողարկում է պատառի վրայի անցքերը:

— Հետո ինչ,— չհամաձայնեց հայրիկը:— Կատվից էլ օգուտ կտեսնես: Մենք նրան շան տեղ կվարժեցնենք: Պահապան կատու կունենանք: Տունը կհսկի: Չի հաչի, չի կծի, բայց չի էլ թողնի, որ տունը մարդ մտնի:

Մայրիկը նույնիսկ բարկացավ.

— Դու էլի՞ սկսեցիր գլխիդ գոռ տալ... Երեխայիս փչացրել ես... Ահա թե ինչ կասես: Եթե այդ կատուն քեզ շատ է դուր գալիս, ուրեմն ընտրիր՝ կամ ես, կամ նա:

Հայրիկը նախ նայեց մայրիկին՝ ապա՝ կատվին: Հետո՞ նորից մայրիկին, ապա՝ կատվին:

— Ես,— ասաց,— քեզ եմ ընտրում: Քեզ արդեն վաղուց եմ ճանաչում, իսկ այդ կատվին առաջին անգամ եմ տեսնում:

— Իսկ դո՞ւ ում ես ընտրում, Քեռի Ֆեոդոր,— հարցրեց մայրիկը:

— Ոչ մեկիդ,— պատասխանեց տղան,— բայց որ կատվին վռնդեք, ես էլ կհեռանամ տնից:

— Ինչպես կուզես,— ասաց մայրիկը,— միայն թե վաղը կատվի հետքն անգամ չտեսնես:

Մայրը, իհարկե, չէր հավատում, որ Քեռի Ֆեոդորը տնից կգնա: Հայրիկն էլ չէր հավատում: Նրանք մտածեցին, որ տղան հենց այնպես է ասում: Իսկ նա լուրջ էր ասում:

Դեռ իրիկվանից ինչ-որ պետք էր դրեց ուսապարկի մեջ: Ե՛վ գրչահատ, ե՛ւ տաք բաճկոն, ե՛ւ լապտեր: Վերցրեց ամբողջ փողը, որ հավաքել էր ակվարիում գնելու նպատակով: Կատվի համար էլ պայուսակ պատրաստեց: Բարեբախտաբար կատուն տեղավորվեց պայուսակի մեջ, միայն բեղերն էին դուրս ցցվել: Եվ պառկեց քնելու:

Առավոտյան հայրիկն ու մայրիկը աշխատանքի գնացին: Քեռի Ֆեոդորն արթնացավ, շիլա եփեց իր համար, նախաճաշեց կատվի հետ եւ սկսեց նամակ գրել.

«Միրելի ծնողներ, հայրիկ ու մայրիկ:

Ես ձեզ շատ եմ սիրում: Կենդանիներ էլ շատ եմ սիրում: Եվ այս կատվին՝ նույնպես: Իսկ դուք չեք թողնում նրան պահես: Պատվիրում եք՝ տնից վռնդել: Դա ճիշտ չէ: Ես գնում եմ գյուղ, այնտեղ եմ ապրելու:

Դուք ինձ համար մի՛ անհանգստացեք: Ինձ ոչինչ էլ չի լինի: Իմ ձեռքից ամեն ինչ գալիս է, ես ձեզ կգրեմ: Իսկ մինչեւ դպրոց գնալս բավական ժամանակ կա դեռ: Եկող տարի եմ գնալու:

Տոնտալություն: Ձեր որդի՝ Քեռի Ֆեռդոր»:

Նա նամակը զցեց իր անձնական փոստարկղը, վերցրեց ուսապարկն ու պայուսակը, որի մեջ կատուն էր, եւ գնաց ավտոբուսի կանգառ:

Գլուխ երկրորդ — Գլուղը

Քեռի Ֆեռդորը նստեց ավտոբուս եւ գնաց: Հանելի էր ճանապարհ գնալը: Այդ ժամին ավտոբուսները քաղաքից դատարկ էին մեկնում: Եվ ոչ ոք նրանց չէր խանգարում գրուցել: Քեռի Ֆեռդորը հարցեր էր տալիս, իսկ կատուն պատասխանում էր պայուսակի միջից:

Քեռի Ֆեռդորը հարցնում է.

— Անունդ ի՞նչ է:

Կատուն ասում է.

— Ես էլ չգիտեմ: Ե՛վ Հովազիկ են ասել ինձ, ե՛ւ Փափկամայիկ, ե՛ւ Հիմարիկ: Եվ նույնիսկ Փիտ Փիսիկիչ են եղել: Միայն թե այդ բոլորը ինձ դուր չի գալիս: Ես ուզում եմ ազգանուն ունենալ:

— Ինչպիսի՞:

— Մի որեւէ լուրջ ազգանուն: Ծովային ազգանուն: Չէ՞ որ ես ծովային կատուների ցեղից եմ: Նավատորմային: Տատիկս ու պապիկս նավով շատ են ճանապարհորդել նավաստիների հետ: Ծովն ինձ էլ է ձգում: Ծատ եմ կարոտում օվկիանոսներին: Միայն թե ջրից վախենում եմ:

— Արի ազգանունդ Մատրոսկին դնենք,— ասում է Քեռի Ֆեռդորը:— Ե՛վ կատուների հետ է կապված, ե՛ւ ինչ-որ ծովային բան կա այդ ազգանվան մեջ:

— Այո, ծովային բան կա,— համաձայնում է կատուն,— ճիշտ է: Իսկ ի՞նչով է կապված կատուների հետ:

— Չգիտեմ,— ասում է Քեռի Ֆեռդորը:— Գուցե նրանով, որ կատուներն էլ են շերտավոր, նավաստիներն էլ: Նրանց շապիկները շերտավոր են:

Կատուն համաձայնում է:

— Ինձ դուր է գալիս այդ ազգանունը՝ Մատրոսկին: Ե՛վ ծովային է, ե՛ւ լուրջ:

Նա այնքան է ուրախանում, ազգանուն ունենալու համար, որ նույնիսկ ուրախությունից ժպտում է: Ավելի խորն է ընկղմվում պայուսակի մեջ ու սկսում է փորձել իր ազգանունը:

«Հեռախոսի մոտ կանչեցեք, խնդրեմ, կատու Մատրոսկինին»:

«Կատու Մատրոսկինը չի կարող մոտենալ հեռախոսին: Նա շատ զբաղված է: Պառկած է վառարանին»:

Եվ որքան շատ էր փորձում, այնքան ավելի էր հավանում իր ազգանունը: Նա գլուխը դուրս է հանում պայուսակից եւ ասում.

— Ինձ շատ է դուր գալիս, որ ազգանունս ծաղրական չէ: Ինչպես ասենք՝ Իվանով կամ Պետրով:

Քեռի Ֆեոդորը հարցնում է.

— Իսկ դրանք ինչո՞վ են ծաղրական:

— Նրանով, որ միշտ կարելի է ասել. «Պետրով, խփեմ քեզ տետրով, Իվանով՝ ո՞ւր ես գնում սուգ ու շիվանով»: Իսկ Մատրոսկինին այդպիսի պոչ չես կարող կացնել:

Այստեղ ավտորուսը կանգ առավ: Նրանք գյուղ էին հասել:

Գյուղը գեղեցիկ էր: Շուրջն անտառ էր, դաշտ, եւ գետն էլ հեռու չէր: Տաք, հաճելի քամի էր փչում, մոծակներ չկային: Մարդիկ էլ շատ քիչ էին գյուղում:

Քեռի Ֆեոդորը տեսավ մի ծերունու եւ հարցրեց.

— Այստեղ որեւէ ազատ տուն չկա՞, որտեղ հնարավոր լինի ապրել:

Ծերունին պատասխանեց.

— Որքան ուզես: Գետի մյուս ափին նոր տուն են կառուցել, հինգհարկանի, ինչպես քաղաքում: Եվ գյուղի կեսն այնտեղ է տեղափոխվել: Իսկ իրենց տները թողել են: Բանջարանոցներն էլ: Որոշ տեղերում՝ նույնիսկ հավերին: Ընտրիր, որն ուզում ես, եւ ապրիր:

Եվ գնացին փնտրելու: Ճանապարհին մի շուն մոտեցավ նրանց: Փրչոտ, զգգված, մազերին կոծոծներ կպած:

— Թույլ սովեք, ես էլ ձեզ հետ ապրեմ,— ասաց:— Ձեր տունը կհսկեմ:

Կատուն չհամաձայնեց:

— Մեզ հսկիչ պետք չէ: Դեռ իսկի տուն չունենք, հսկիչն ի՞նչ ենք անում: Մի տարուց հետո արի, երբ հարստացած կլինենք: Այն ժամանակ քեզ կվերցնենք:

Քեռի Ֆեոդորն ասաց.

— Սպասիր, կատու: Լավ շունը դեռ ոչ մեկին չի խանգարել: Ավելի լավ է արի իմանանք, թե նա որտեղ է խոսել սովորել:

— Ես մի պրոֆեսորի ամառանոցն էի հսկում,— պատասխանեց շունը:— Պրոֆեսորը կենդանիների լեզուն էր ուսումնասիրում: Այդ ժամանակ էլ հենց սովորեցի:

— Դա երեւի իմ պրոֆեսորն է,— բղավեց կատուն:— Սյոմին Իվան Տրոֆիմովիչը: Նա կին ուներ, երկու երեխա եւ մեկ տատիկ՝ ավելի ձեռքին: Ու միշտ զբաղված էր «Ռուս—կատվերեն» բառարան կազմելով:

— «Ռուս—կատվերեն» չգիտեմ, բայց «Որսորդա—շներեն» կազմում էր: Եվ «Կովա—նախրապաներեն» նույնպես: Իսկ տատիկի ձեռքին է՛լ ավել չկա: Նրա համար փոշեծծիչ են գնել:

— Միեւնույն է, դա իմ պրոֆեսորն է,— ասաց կատուն:

— Իսկ նա հիմա որտե՞ղ է,— հարցրեց տղան:

— Աֆրիկա գնաց: Գործուղման: Փղերի լեզուն ուսումնասիրելու: Իսկ ես մնացի տաստիկի մոտ: Միայն թե մենք յուրա չգնացինք: Ես սիրում եմ, որ մարդ ուրախ բնավորություն է ունենում՝ երջիկահյուրասիրողական: Իսկ նա, ընդհակառակը, ծանր բնավորություն ուներ: Ավելա—վռնդողական:

— Ճիշտ է,— հաստատեց կատուն,— բնավորությունն էլ էր ծանր, ավելն էլ:

— Հը՞, ինչ եք ասում: Հիմա թույլ տալի՞ս եք ձեզ հետ ապրեմ,— հարցրեց շունը:— Թե՞ հետո գամ: Մի տարի անց:

— Թույլ ենք տալիս,— պատասխանեց Քեռի Ֆետոդորը:— Երեքով ավելի ուրախ կլինի: Ի՞նչ է անունդ:

— Շարիկ,— պատասխանեց շունը: Ես հասարակ շներից եմ: Ցեղական չեմ:

— Իսկ իմ անունը Քեռի Ֆետոդոր է: Կատվինը՝ Մատրոսկին. դա ազգանունն է:

— Շատ հաճելի է,— ասաց Շարիկն ու գլուխ տվեց: Անմիջապես երեւաց, որ դաստիարակված շուն է: Լավ ընտանիքից: Միայն թե տեր չի ունեցել:

Բայց կատուն, միեւնույն է, դժգոհ էր: Նա Շարիկին հարցրեց.

— Ձեռքիցդ ի՞նչ է գալիս: Կողպեքն էլ կարող է տուն պահպանել:

— Ես կարող եմ ետևի թաթերով կարտոֆիլի բուկ լցնել: Եվ լպստելով ամանները լվանալ: Քնելու տեղ էլ հարկավոր չէ ինձ, դրսում կքնեմ:

Նա շատ էր վախենում, որ իրեն չընդունեն:

Իսկ Քեռի Ֆետոդորն ասաց.

— Հիմա պետք է տուն փնտրենք: Եկեք բոլորս առանձին-առանձին ման գանք գյուղում: Հետո կորոշենք, թե ում ընտրածն է հարմար:

Եվ սկսեցին որոնել: Ամեն մեկն ընտրեց այն, ինչ իրեն ավելի էր դուր գալիս: Իսկ հետո նորից հավաքվեցին: Կատուն ասաց.

— Ես մի շատ լավ տուն եմ գտել: Պատերն ամբողջովին խծուծված: Տաք վառարան կա խոհանոցում: Գնանք, այնտեղ ապրենք:

Շարիկը քրքշաց.

— Վառարանն ի՞նչ է որ, դատարկ բան է: Մի՞թե կարելորդ դա է: Այ, իմ գտածը տուն է՛: Այնտեղ այնպիսի մի շան բուն կա որ, հրա՛շք: Ոչ մի տուն էլ պետք չէ: Բոլորս էլ կտեղավորվենք բնում:

Քեռի Ֆետոդորն ասաց.

— Երկուսդ էլ կարելորդի մասին չեք մտածում: Անհրաժեշտ է, որ տանը անպայման հեռուստացույց լինի: Եվ պատուհանները մեծ լինեն: Հենց այդպիսի մի տուն եմ գտել ես: Տանիքը՝ կարմիր: Այգի ու բանջարանոց էլ կա: Գնանք տեսնենք:

Եվ գնացին տեսնելու: Հենց որ մոտեցան, Շարիկը բղավեց.

— Ախր սա հենց իմ գտած տունն է: Ես այս բնի մասին էի ասում:

— Եվ իմ տեսած վառարանը,— ասաց կատուն:— Ամբողջ կյանքումս այսպիսի վառարան եմ երագել, երբ ցուրտ է եղել:

— Այ թե լավ ստացվե՛ց,— ասաց Քեռի Ֆեռդորը:— Երեւում է, իսկապես, մենք ամենալավ տունն ենք ընտրել:

Նրանք մի լավ գննեցին տունը եւ ուրախացան: Ամեն ինչ կար: Ե՛վ վառարան, ե՛ւ մահճակալներ, ե՛ւ վարագույրներ պատուհաններին, ե՛ւ ռադիոընդունիչ, ե՛ւ հեռուստացույց: Իհարկե, հնացած: Խոհանոցում էլ տարբեր տեսակի չուգունե ամաններ կային: Բանջարանոցում ամեն ինչ ցանված էր: Ե՛վ կարտոֆիլ, ե՛ւ կաղամբ: Միայն թե ամեն ինչ աչքաթող էր արված, քաղհանված չէր. Իսկ ցախանոցում մի կարթ կար:

Քեռի Ֆեռդորը վերցրեց կարթը եւ գնաց ձուկ որսալու: Իսկ Շարիկն ու կատուն վառարանը վառեցին ու ջուր բերեցին: Հետո կերան, ռադիո լսեցին ու պառկեցին քնելու: Նրանք շատ լավ էին զգում այդ տանը:

Գլուխ երրորդ — Նոր հոգսեր

Հաջորդ առավոտյան Քեռի Ֆեռդորը, շունն ու կատուն տունը հավաքեցին, սարդոստայնները մաքրեցին, աղբը թափեցին, վառարանը կարգի բերեցին: Կատուն կաշվից դուրս էր գալիս. նա շատ մաքրասեր էր: Լաթը ձեռքին բարձրանում էր պատուհանների վրա, մտնում բազմոցների տակ: Առանց այդ էլ տունը շատ կեղտոտ չէր, իսկ հիմա ուղղակի սկսեց փայլել:

Բայց Շարիկից այնքան էլ օգուտ չկար: Միայն այս ու այն կողմ էր վազվզում, ուրախությունից հաչում եւ սենյակով մեկ փռշտում: Քեռի Ֆեռդորը էլ չդիմացավ, նրան ուղարկեց կարտոֆիլի բուկը լցնելու: Եվ շունն այնպես գործի կպավ, որ հողը սկսեց աշխարհով մեկ շաղ տալ:

Ամբողջ օրն այդպես աշխատեցին: Ե՛վ գազարի մարգը քաղհանեցին, ե՛ւ կաղամբի: Չէ՞ որ եկել էին այստեղ ապրելու եւ ոչ թե տուն-տուն խաղալու:

Իսկ հետո գնացին գետակ լվացվելու եւ, հատկապես, Շարիկին լողացնելու:

— Դու շատ կեղտոտ ես,— ասաց Քեռի Ֆեռդորը:— Դեսք է մի լավ լողանա:

— Ես էլ ուրախ կլինեի,— պատասխանեց շունը,— միայն թե ինձ հարկավոր է օգնել: Մենակ չեմ կարող: Օճառն ատամներիս արանքից դուրս է պրծնում: Իսկ առանց օճառի ինչ լողանալ: Ուղղակի թրջվել է նշանակում, ուրիշ ոչինչ:

Շունը մտավ ջուրը, իսկ Քեռի Ֆեռդորը օճառեց նրան եւ մազերը սանրեց: Կատուն շրջում էր ափին եւ թախծում օվկիանոսների կարոտից: Չէ՞ որ նա ծովային կատու էր, միայն թե վախենում էր ջրից:

Հետո նրանք արեւոտ մի արահետով տուն գնացին: Դիմացից մի քեռի էր վազում նրանց կողմը: Գլխարկը գլխին, կարմրաթուշ: Նա հիսունից մի բան էլ ավելի կլիներ: (Իհարկե, ոչ թե քեռին ավելի կլիներ, այլ նրա տարիքը): Կանգ է առնում քեռին ու հարցնում.

— Դու ո՞ւմն ես, այ տղա: Որտեղի՞ց ես հայտնվել մեր գյուղում:

Քեռի Ֆեռդորը պատասխանում է.

— Ոչ մեկինն էլ չեմ: Ես եմ իմ գլխի տերը: Իմ սեփականն եմ: Քաղաքից եմ եկել:

Գլխարկով մարդը շատ է զարմանում եւ ասում է.

— Այդպէս չի լինում, որ երեխաները իրենք իրենց գլխի տերը լինել: Իրենց սեփականը: Երեխաներն անպայման ինչ-որ մեկինն են լինում:

— Ինչպէ՞ս թե չի լինում,— բարկանում է Մատրոսկինը:— Ես, օրինակ, կատու եմ՝ ինքս իմ գլխի տեր կատու: Իմ սեփականը:

— Ես էլ եմ իմ սեփականը,— ասում է Շարիկը:

Քեռին բոլորովին շփոթվում է: Համ կատուներն են խոսում, համ՝ շները: Ինչ-որ անսովոր մի բան կա այստեղ: Նշանակում է, ինչ-որ բան կարգին չէ: Դա բավական չէր, մի կողմից էլ Քեռի Ֆետոդորն է սկսում վրա տալ.

— Իսկ ինչո՞ւ եք հարցնում: Պատահմամբ հո միլիցիայից չե՞ք:

— Չէ, միլիցիայից չեմ,— պատասխանում է քեռին,— ես փոստից եմ: Էստեղի փոստատարն եմ՝ Պեչկինը: Դրա համար էլ ամեն ինչ պետք է իմանամ: Որպեսզի թերթերն ու նամակները հանձնեմ տերերին: Դուք, օրինակ, ի՞նչ եք բաժանորդագրվելու:

— Ես «Մուրզիկա» պետք է գրվեմ,— ասում է Քեռի Ֆետոդորը:

— Իսկ ես որսորդության մասին մի որեւէ բան,— ասում է Շարիկը:

— Իսկ դո՞ւք,— քեռին հարցնում է կատվին:

— Ես ոչինչ էլ չեմ գրվելու,— պատասխանում է կատուն:— Ես պետք է փող տնտեսեմ:

Գլուխ չորրորդ — Գանձը

Մի անգամ կատուն ասում է.

— Սա ինչ բան է, մինչեւ ե՞րբ կարող ենք առանց կաթի յոլա գնալ: Այսպէս կմեռնենք ախր: Պետք է անպայման մի կով գնել:

— Պետք է,— համաձայնում է Քեռի Ֆետոդորը:— Իսկ փող որտեղի՞ց ճարենք:

— Գուցե պա՛րոտք անենք,— առաջարկում է շունը:— Հարեւաններից:

— Իսկ ինչպէ՞ս վերադարձնենք պարոտքը,— հարցնում է կատուն:— Կարծում եմ, պետք է վերադարձնել:

— Տեղը կաթ կտանք:

Բայց կատուն չի համաձայնում:

— Եթե կաթը պետք է տանք, էլ կովը մեր ինչի՞ն է պետք:

— Ուրեմն պետք է ինչ-որ բան վաճառել,— ասում է Շարիկը:

— Իսկ ի՞նչ:

— Մի որեւէ անպետք բան:

— Անպետք բանը վաճառելու համար,— բարկանում է կատուն,— նախ պետք է գնենք այդ բանը: Իսկ մենք փող չունենք:— Այստեղ կատուն նայում է շանը եւ ասում.— Շարիկ, արի կլինի քեզ վաճառենք:

Շարիկը բարկությունից նույնիսկ ուտոտում է տեղում.

— Ինչպե՞ս թե՛ ինձ:

— Հենց այդպես: Հիմա դու լավ պահված, գեղեցիկ շուն ես: Որսորդները քեզ համար հարյուր ռուբլի կտան: Նույնիսկ ավելի: Իսկ հետո դու կփախչես ու նորից կգաս մեզ մոտ: Այդ ժամանակ արդեն կով կունենանք:

— Հա՛, — գոռում է Շարիկը: — Իսկ եթե վիզս շղթա գցե՞ն: Արի կլինի, քեզ վաճառենք, կատու: Քո տեսքն էլ է լավ: Ի՞նչ էլ թմբլիկ ես դարձել: Համ էլ կատուներին չեն շղթայում:

Այստեղ Քեռի Ֆեոդորը միջամտում է.

— Ոչ մեկիդ էլ չենք վաճառի: Մենք կգնանք գանձ որոնելու:

— Ուրա՛, — գոռում է Շարիկը: — Վաղուց պետք է գնայինք: — Իսկ ինքը կամացուկ հարցնում է կատվին. — Ի՞նչ բան է սանձը:

— Ոչ թե սանձ, այլ գանձ, — պատասխանում է կատուն: — Փող է դա, զարդեղեն, որ մարդիկ պահում են հողի տակ: Ավազակները:

— Ինչո՞ւ են պահում:

— Իսկ ինչո՞ւ ես դու ոսկորները այգում թաղում ես վառարանի տակ խցկում:

— Ե՛ս: Պաշար եմ հավաքում:

— Դե նրանք էլ իրենց համար են պաշար հավաքում:

Շունն իսկույն ամեն ինչ հասկացավ եւ որոշեց ոսկորները տեղափոխել, որպեսզի կատուն տեղը չիմանա:

Եվ գնացին գանձ որոնելու: Կատուն ասում է.

— Ինչպե՞ս է, որ մինչեւ հիմա մտքովս չի անցել գանձ որոնել: Հիմա համ կով կգնենք, համ էլ բանջարանոցում չենք աշխատի: Ամեն ինչ կարող ենք շուկայից գնել:

— Խանութից էլ կարող ենք գնել, — ասում է Շարիկը: Ավելի լավ է միսը խանութից գնենք:

— Ինչո՞ւ:

— Այնտեղ ոսկորներն ավելի շատ են:

Եվ այսպես նրանք հասան անտառ ու դեմ առան մի մեծ ժայռի: Ժայռի մեջ քարանձավ կար, որտեղ մի ժամանակ ավազակներ էին ապրել: Քեռի Ֆեոդորը սկսեց փորել: Իսկ շունն ու կատուն նստեցին քարերին:

Շունը հարցնում է.

— Իսկ ինչո՞ւ քաղաքում գանձ չէիր որոնում, Քեռի Ֆեոդոր:

Քեռի Ֆեոդորն ասում է.

— Ինչ անխելքն ես: Ո՞վ է քաղաքում գանձ փնտրում: Այնտեղ իսկի փորել կլինի՞ որ, ասֆալտ է չորս կողմը: Իսկ այստեղ տես ինչ փխրուն հող է՝ միայն ավազ: Շուտով գանձը կգտնենք: Եվ կով կգնենք:

Շունը նորից ասում է.

— Եկեք գանձը գտնելուց հետո երեք մասի բաժանենք:

— Ինչո՞ւ,— հարցնում է կատուն:

— Որովհետեւ ինձ կով պետք չէ: Ես կաթ չեմ սիրում: Ինձ համար երշիկ կգնեմ խանութից:

— Ասենք ես էլ առանձնապես կաթ չեմ սիրում,— ասում է Քեռի Ֆետոդորը:— Այ եթե կովը կվաս տար կամ լիմոնադ...

— Իսկ իմ բաժին փողը չի բավականացնի կով գնելու համար,— առարկում է կատուն:— Տնտեսության մեջ կովն անհրաժեշտ է: Առանց կովի էլ ի՞նչ տնտեսություն:

— Հետո՞ ինչ,— ասում է Շարիկը:— Պարտադիր չէ, որ մեծ կով գնենք: Դու էլ փոքրը գնիր: Այդպիսի հատուկ կովեր կան կատուների համար: Նրանց այժ եմ ասում:

Քեռի Ֆետոդորի բահը ինչ-որ բանի կապով ու գնագ: Դա մետաղակուռ մի սնդուկ էր: Իսկ սնդուկում՝ ամեն տեսակ զարդեղեն: Եվ հին մետաղադրամներ: Եվ թանկարժեք քարեր: Վերցրին սնդուկը եւ գնացին տուն: Մեկ էլ նրանց դեմ ելավ փոստատար Պեչկինը:

— Ի՞նչ կա սնդուկիդ մեջ, տղա:

Կատու Մատրոսկինը խորամանկ էր, ասաց.

— Սունկ հավաքելու էինք գնացել:

Բայց Պեչկինն էլ հիմար չէր:

— Իսկ սնդուկն ինչի՞ համար է:

— Մնկի: Նրա մեջ սունկը աղ ենք դնում: Հենց անտառում: Պա՞րզ է:

— Իհարկե, պարզ է: Չհասկանալու ի՞նչ կա,— ասաց Պեչկինը: Մինչդեռ ոչինչ չէր հասկացել: Չէ՞ որ զամբյուղով են գնում սունկ հավաքելու: Իսկ սրանք՝ սնդուկ են վերցրել: Քիչ էլ մնա, ճամպրուկ կվերցնեն: Այնուամենայնիվ, Պեչկինը ձեռք քաշեց:

Վերջապես տուն հասան: Նայում են՝ սնդուկում շատ փող կա: Ոչ թե մի կով, այլ մի ամբողջ նախիր կարելի է գնել, ցույն էլ հետը: Եվ որոշեցին, որ ամեն մեկն իր համար ինչ-որ ցանկանա, այն էլ գնի:

Գլուխ հինգերորդ — Առաջին գնումը

Հայրիկն ու մայրիկը շատ էին վշտացել, որ Քեռի Ֆետոդորը կորել է:

— Դու ես մեղավոր,— ասում է մայրիկը:— Ամեն ինչ թույլ ես տալիս, նա էլ երես է առել:

— Ինչ է արել, որ: Պարզապես կենդանիներ է սիրում,— բացատրում է հայրիկը:— Դրա համար էլ կատվի հետ հեռացել է:

— Իսկ դու նրան տեխնիկա սովորեցնեիր: Կոնստրուկտոր կամ փոշեծծիչ գնեիր, որ մի զբաղմունք ունենար:

Բայց հայրիկը համաձայն չի:

— Կատուն կենդանի արարած է: Կատվի հետ կարելի է ե՛ր խաղալ ե՛ր զբոսանքի գնալ: Իսկ կոնստրուկտորը կարո՞ղ է թղթի ետեւից վազվզել: Կամ հնարավո՞ր է, օրինակ, փոշեծծիչը թելով քաշել: Քեռի Ֆետոդորին ընկեր է պետք, ոչ թե խաղալիք:

— Չգիտեմ, թե նրան ինչ է պետք,— ասում է մայրիկը:— Միայն գիտեմ, որ բոլոր երեխաներն էլ իրենց համար խելոք նստում են մի անկյունում եւ կաղինից մարդուկներ շինում: Նայում ես, քեֆդ գալիս է:

— Քո քեֆը գալիս է, իմը՝ ոչ: Տանը պետք է ե՛ր շներ լինեն, ե՛ր կատուներ, ե՛ր ուզածիդ չափ բարեկամներ: Որ իրենց համար ազատ բռնոցի-տապկնոցի խաղան: Ա՛յ, այդ դեպքում երեխաները տնից չեն փախչի:

— Այդ ժամանակ էլ ծնողները կսկսեն փախչել,— ասում է մայրիկը:— Առանց այդ էլ աշխատանքի վայրում շատ եմ հոգնում: Էլ ուժ չեմ ունենում հեռուստացույց նայելու: Եվ ընդհանրապես քո հիմարություններով գլուխս մի՛ տանի: Ավելի լավ է մտածես, թե տղային ինչպես գտնենք:

Հայրիկը մտածեց, մտածեց, ապա ասաց.

— Հարկավոր է թերթում հայտարարություն տալ, որ տղա է կորել: Անունը՝ Քեռի Ֆետոդոր, եւ նշաններն էլ նկարագրել: Տեսնողը թող մեզ հայտնի:

Այդպես էլ արեցին: Հայտարարություն գրեցին: Նկարագրեցին Քեռի Ֆետոդորի արտաքինը: Տարիքը: Ցցված մազերը, որ կարծես կովը լիզած լինի: Եվ պարզեւ խոստացան գտնողին: Հայտարարությունը հանձնեցին ամենահետաքրքիր թերթին, որն ամենից շատ ընթերցողներ ուներ:

Իսկ Քեռի Ֆետոդորն այդ մասին ոչինչ չգիտեր: Իր համար հանգիստ ապրում էր գյուղում: Մի առավոտ նա հարցնում է կատվին.

— Լսիր, կատու, առաջ դու ինչպե՞ս էիր ապրում:

Կատուն ասում է.

— Վատ: Շատ վատ: Էլ չեմ ուզում առաջվա պես ապրել:

— Իսկ դու, Շարիկ, ինչպե՞ս էիր ապրում:

— Սովորական: Ոչ լավ, ոչ վատ: Թե որ կերակրում էին, լավ էի ապրում, որ չէին կերակրում՝ վատ:

— Ես էլ էի այդպես ապրում: Ոչ լավ, ոչ վատ,— ասում է Քեռի Ֆետոդորը:— Բայց հիմա ուրիշ կերպ պետք է ապրենք: Պետք է երջանիկ ապրենք: Մատրոսկին, ա՛յ, դու ասա, քեզ ի՞նչ է պետք երջանիկ լինելու համար:

— Կով:

— Շատ լավ, քեզ համար կով գնիր: Ավելի լավ է վարձով վերցրու, որպեսզի նախ փորձես:

Կատուն մտածում է ու ասում.

— Դա ճիշտ միտք է, վարձով կվերցնենք: Իսկ հետո, եթե մեզ դուր գա, կգնենք:

Քեռի Ֆետոդորը հարցնում է Շարիկին.

— Իսկ քե՛զ ի՞նչ է պետք երջանիկ լինելու համար:

— Հրացան,— ասում է Շարիկը,— Ես ինքս մենակ որսի կգնամ:

— Լավ,— ասում է Քեռի Ֆեոդորը:— Դու էլ հրացան կունենաս:

— Ինձ մեղայնեցրով վզնոց էլ է պետք,— ասում է շունը:— Եվ որսորդական պայուսակ:

— Մի գլուխ ուզում ես,— ասում է Մատրոսկինը:— Ախր դու մեզ բոլորովին կսնանկացնես: Ոչ մի օգուտ չես տալիս, բայց ծախսի տակ ես զցում: Իսկ քե՛զ համար ինչ ես գնելու, Քեռի Ֆեոդոր:

— Ինձ,— ասում է Քեռի Ֆեոդորը,— հեծանիվ է պետք: Քաղաքում չթողեցին քշեմ, այնտեղ մեքենաները շատ են: Այստեղ ուզածիս չափ կարող եմ քշել: Գյուղում, դաշտում: Գնա, արի, գնա, արի, որքան սիրտդ ուզի:

Բայց կատուն համաձայն չի:

— Դու միայն քո մասին ես մտածում, Քեռի Ֆեոդոր: Ուրեմն դու պետք է քեզ համար գյուղում հեծանվով ման գաս, մենք էլ ետեւիցդ վազվզենք, հա՛: Գնանք, գանք, գնանք, գանք: Չէ, դրա մասին չէ, որ ամբողջ կյանքումս երազել եմ: Մեզ պետք չէ քո հեծանիվը:

— Մոտոցիկլետ գնիր,— առաջարկում է շունը.— դռդռացնելով կքշենք գյուղով մեկ: Բոլոր շները նախանձից կտրաքվեն:

Քեռի Ֆեոդորը հենց որ պատկերացրեց այդ դռդռոցը, անմիջապես ուրախացավ: Իսկ կատուն սկսեց գոռոռալ:

— Ոչ մի բանի մասին լուրջ չեք մտածում: Միայն թե փողերը քամուն տաք: Իսկ եթե, օրինակ, անձրեւ գա կամ սառնամանիք լինի՞: Չէ՞ որ բոլորս կմրսենք: Կհիվանդանանք: Իսկ ես գուցե նոր եմ սկսում ապրել՝ մտադիր եմ կով գնել: Չէ, մոտոցիկլետը ինչ մեքենա է որ: Պետք չի ինձ ձեր դռդռանը, եւ չհամոզեք:

Շարիկը մտածեց, մտածեց եւ համաձայնեց:

— Այո, մոտոցիկլետը դեռ մեքենա չի: Ճիշտ է ասում, մոտոցիկլետ չենք գնի: Ոչ մի դեպքում: Ավելի լավ է մեքենա գնենք:

— Մեքենա՞ս որն է: Ի՞նչ մեքենա:

— Սովորական, մարդատար մեքենա,— ասում է շունը:— Մեքենան մեքենա է, էլի:

— Հետո ի՞նչ,— գոռում է կատուն: Գուցե ինչ-որ տեղ մեքենան իսկապես մեքենա է: Միայն թե ոչ մեր շրջանում: Մեր ճանապարհները այնպիսին են... Իսկ եթե լավի ու մնա անտատո՞ւմ: Այդ ժամանակ ստիպված կլինենք տրակտորով քաշել: Ավելի լավ է միանգամից տրակտոր առնենք, էլի:

— Ճիշտ է,— գոչում է շունը:— Ճիշտ է ասում: Տրակտոր գնիր, Քեռի Ֆեոդոր:

Քեռի Ֆեոդորը նայեց կատվին: Իսկ կատուն լուռ է: Էլ ինչ ասի: Նա թաթը թափ տվեց իբր, ինձ համար միեւնույն է, թեկուզ կոմբայն գնեք, որ ինձ չեք լսում:

Կատուն վերցրեց փողը, գնաց կով առնելու: Իսկ Քեռի Ֆեոդորը գնաց փոստ՝ նամակ ուղարկելու գործարանին, որպեսզի տրակտոր դուրս գրեն: Նա այսպիսի մի նամակ գրեց:

«Բարեւ ձեզ, հարգելի մարդիկ, որ տրակտոր եք շինում: Խնդրում եմ ինձ համար մի տրակտոր ուղարկեք: Միայն թե ոչ լրիվ իսկական, ոչ էլ լրիվ խաղալիք: Այնպիսին, որ քիչ բենզին օգտագործի, բայց արագ գնա: Ուրախ լինի եւ անձրեւից պաշտպանի: Ուղարկում եմ հարյուր ռուբլի: Եթե ավելանա, ետ ուղարկեք:

Հարգանքներով... Քեռի Ֆեոդոր (տղա)»:

Իսկ որոշ ժամանակից հետո հայտնվեց Մատրոսկինը՝ ետեւից քաշելով կովի պարանից: Կովը նա վարձով վերցրել էր գյուղի սպասարկման բյուրոյից: Դա կարմրաշեկ, հաստամուկ մի գոռոզ արարած էր: Իսկ եւ իսկ եղջրավոր պրոֆեսոր: Միայն ակնոցն էր պակասում: Կատուն էլ էր գոռոզացել:

— Սա,— ասում է,— իմ կովն է: Եվ տատիս հիշատակին անունը Մուռկա եմ դնելու: Մի տեսեք, թե ինչ գեղեցիկն է: Վերջինն էր: Ոչ ոք չէր ուզում վերցնել: Իսկ ես վերցրի, շատ դուր եկավ ինձ: Եթե այսուհետեւ ավելի դուր գա, ես կգնեմ:

Նա վերցրեց գերանդին ու գնաց ձմռան համար խոտ հնձելու: Իսկ կովը մոտեցավ պատուհանին ու սկսեց ծամել վարագույրները: Ծաղկամաններում դրված ծաղիկները կերավ: Ծունը նկատեց այդ բանը:

— Էդ ի՞նչ ես անում: Ծաղիկներն ու վարագույրներն ուտո՞ւմ ես: Ինչպե՞ս հասկանանք, կարո՞ղ է հիվա՞նդ ես: Ջերմություն՞նդ չափենք: Ջերմաչափ դնենք:

Կովն այնպես է նայում նրան, կարծես ամեն ինչ հասկացել է, բայց մեկ էլ գլուխը միանգամից ներս է խոթում պատուհանից, քաշում է նոր սփռոցը եւ սկսում է ծամել: Ծարիկը զարմանքից նույնիսկ ուշաթափվում է: Հետո ուշքի է գալիս ու սկսում է սփռոցի մյուս ծայրից էլ ինքը քաշել: Չի թողնում, որ կովը ծամի: Նա իրեն է քաշում, կովը՝ իրեն: Եվ ոչ մեկը բերանը չի կարողանում բացել, որպեսզի սփռոցը բաց չթողնի:

Այդ պահին Քեռի Ֆեոդորը գնումներ կատարած վերադառնում է խանութից: Կատվի համար մատրոսկա էր գնել, իսկ Ծարիկի համար՝ մեղալներով վզնոց:

— Էդ ի՞նչ օյն եք դրել նոր սփռոցի գլխին,— բղավում է Քեռի Ֆեոդորը:— Գլխիս ուրախների եւ հնարամիտների ակո՞ւմբ եք սարքել, ինչ է:

Իսկ նրանք ձայն չեն հանում: Միայն աչքերն են չռել: Այստեղ Քեռի Ֆեոդորը տեսավ, որ ո՛չ ծաղկամանների ծաղիկները կան, ո՛չ վարագույրները, եւ ամեն ինչ հասկացավ: Ծավարի վրայից գոտին հանեց ու մի լավ մտրակեց հիմար կովին: Կովը, երեւում է, երես առած էր: Եղջյուրները ցցած հարձակվեց Քեռի Ֆեոդորի վրա: Քեռի Ֆեոդորը փախավ: Բայց քանի որ շավարն առանց գոտու էր մնացել, փաթաթվեց ոտքերին: Քիչ էր մնում, որ կովը հարու տար նրան:

Ծունը կախվեց կովի պոչից, չթողեց, որ Քեռի Ֆեոդորին հարու տա: Մեկ էլ հայտնվեց կատուն:

— Էդ ի՞նչ եք անում իմ կովին: Ես նրան չեմ բերել, որ պոչից քաշքշեք: Էլ գվարճանալու բան չունե՞ք:

Բայց Քեռի Ֆեոդորն ամեն ինչ բացատրեց կատվին: Ծամձմված վարագույրները ցույց տվեց նրան: Իսկ շունը բաց չէր թողնում կովի պոչը. քիչ բան չի, մեկ էլ տեսար նոր օյին սարքեց:

— Քո կովին կապած պահիր,— ասաց Քեռի Ֆեռդորը:

Կատուն համառեց.

— Կովը հո շուն չի, որ կապեմ: Կովերը միշտ էլ ազատ ման են գալիս իրենց համար:

— Նորմալ կովերն են ազատ ման գալիս,— գոռաց Շարիկը:— Իսկ քո կովը խելագար է:— Եվ կովի պոչը բաց թողեց.

Կովը վազեց ուղիղ կատվի վրա: Խեղճ կատուն հազիվ խույս տվեց: Մազլցեց տանիք ու ասաց:

— Համաձայն եմ, համաձայն եմ: Որ այդքան հիմար է, կապենք:

Գյուլիս վերեցորդ — «Առ ու փախիր» ճայակը

Եվ այսպես Քեռի Ֆեռդորն ապրեց գյուղում: Գյուղացիները սիրեցին նրան: Որովհետև երբեք պարապ-սարապ չէր նստում, ամբողջ ժամանակ գործ էր անում կամ էլ խաղում էր: Իսկ հետո հոգսերը ավելացան: Մարդիկ իմացան, որ Քեռի Ֆեռդորը կենդանիներ է սիրում, եւ սկսեցին նրա համար տարբեր կենդանիներ բերել: Երամից ետ մնացած թռչուն լինելը, թե մոլորված նապաստակ, անմիջապես բռնում բերում էին Քեռի Ֆեռդորի մոտ: Իսկ նա խնամում էր, բուժում ու ազատ արձակում:

Մի անգամ նրանց մոտ մի ճայակ հայտնվեց: Աչքերը ոնց որ կոճակներ, կտուցը հաստիկ: Շատ գայրացկոտ ճայակ էր:

Քեռի Ֆեռդորը կերակրեց նրան եւ նստեցրեց պահարանի գլխին: Անունը դրեցին «Առ ու փախիր». ինչ աչքովն ընկներ՝ թոցնում էր, քարշ տալիս պահարանի վրա: Նույնիսկ զարթուցիչն էր քարշ տվել պահարանի վրա: Նրա մոտից ոչ մի բան հնարավոր չէր ետ վերցնել: Անմիջապես թեւերը տարածում էր, Ֆշշացնում ու կտցահարում: Պահարանի վրա մի ամբողջ պահեստ էր գոյացել: Հետո մի քիչ մեծացավ, կազդուրվեց եւ սկսեց պատուհանից դուրս թռչել: Բայց երեկոյան անպայման վերադառնում էր: Եվ ոչ դատարկ ձեռքով: Կամ պահարանի բանալի էր բերում, կամ բացիչ, կամ երեխայի հագուստ: Մի անգամ նույնիսկ ծծակ էր բերել: Երեւի դրսում մանկասայլակի մեջ քնած երեխայից էր թոցրել: Քեռի Ֆեռդորը շատ էր վախենում ճայակի համար. վատ մարդիկ կարող էին հրացանով սպանել նրան կամ փայտով խփել:

Իսկ կատուն որոշեց ճայակին գործի դնել:

— Ի՞նչ ենք անտեղի կերակրում սրան: Թող մի օգուտ էլ ինքը տա:

Եվ սկսեց ճայակին խոսել սովորեցնել: Ամբողջ օրերով նստում էր կողքին եւ ասում.

— Ո՞վ է, ո՞վ է, ո՞վ է:

Շարիկը հարցնում է.

— Ինչ է, բան ու գործ չունե՞ս: Ավելի լավ է մի երգ սովորեցնես, կամ էլ ոտանավոր:

Կատուն պատասխանում է.

— Ես էլ կարող եմ երգել: Բայց դրանից օգուտ չկա:

— Իսկ քո «ով»-ից ի՞նչ օգուտ կա:

— Կա: Կգնանք անտառ ցախ հավաքելու, իսկ տանը ոչ ոք չի մնա: Ուզածդ մարդը կարող է մտնել տուն եւ մի որեւէ բան տանել: Բայց եթե մարդ գա, դուռը թակի, ճայակը հարցնի. «Ո՞վ է», թակողը կմտածի, որ տանը մարդ կա, եւ ոչինչ չի գողանա: Պահճ է:

— Բայց ինքդ էիր ասում, որ մեր տանը գողանալու բան չկա,— ասում է Շարիկը:— Դու նույնիսկ ինձ չէիր ուզում վերցնել:

— Էդ առաջ էր, որ ոչինչ չունեինք,— բացատրում է կատուն,— իսկ հիմա մենք գանձ ենք գտել:

Շարիկը համաձայնում է ու ինքն էլ կատվի հետ միասին սկսում է սովորեցնել ճայակին: Մի ամբողջ շաբաթ չարչարվեցին, վերջապես ճայակը սովորեց: Հենց որ մեկը թակում էր դուռը կամ թփթփացնում արտասանողուղքի վրա, ճայակն անմիջապես հարցնում էր.

— Ո՞վ է, ո՞վ է: Այդ ո՞վ է:

Ահա թե դրա հետեւանքն ինչ եղավ: Մի անգամ Քեռի Ֆեոդորը, Շարիկը եւ կատուն գնացին սունկ հավաքելու: Տանը ճայակից բացի ոչ ոք չկար: Գալիս է փոստատար Պեչկինը: Դուռը թակում է եւ լսում.

— Ո՞վ է:

Նա ասում է.

— Ես եմ, փոստատար Պեչկինը: «Մուրգիկա» ամսագիրն եմ բերել:

Ճայակը նորից է հարցնում:

— Ո՞վ է:

Փոստատարը նորից ասում է.

— Ես եմ, փոստատար Պեչկինը: «Մուրգիկա» ամսագիրն եմ բերել:

Սակայն դուռը ոչ ոք չի բացում: Փոստատարը նորից է թակում եւ նորից լսում.

— Ո՞վ է, Այդ ո՞վ է:

— Ո՞վ պիտի լինի, ես եմ, Փոստատար Պեչկինը: «Մուրգիկա» ամսագիրն եմ բերել:

Եվ ամբողջ օրն այդպես շարունակ:

— Թըխկ—թըխկ:

— Ո՞վ է:

— Ես եմ, փոստատար Պեչկինը, «Մուրգիկա» ամսագիրն եմ բերել:

— Թըխկ—թըխկ:

— Ո՞վ է:

— Ես եմ, փոստատար Պեչկինը: «Մուրգիկա» ամսագիրն եմ բերել:

Ի վերջո, Պեչկինը վատ է զգում: Հալից ընկնում է: Նա նստում է արտասանողուղքին եւ ինքն է սկսում հարցնել.

— Ո՞վ է:

Իսկ ճայակը պատասխանում է.

— Ես եմ, փոստատար Պեչկինը: «Մուրգիկա» ամսագիրն եմ բերել:

Պեչկինը նորից է հարցնում:

— Ո՞վ է:

Ճայակը նորից պատասխանում է.

— Ես եմ, փոստատար Պեչկինը: «Մուրգիկա» ամսագիրն եմ բերել:

Իսկ երբ Քեռի Ֆեոդորը, Մատրոսկինն ու Շարիկը տուն վերադարձան, շատ զարմացան: Փոստատարը, արտասանողությամբ նստած, անընդհատ նույն բանն էր կրկնում. «Ո՞վ է» հա «ո՞վ է»:

Իսկ տնից միեւնույն բանն էր լսվում.

— Ես եմ, փոստատար Պեչկինը: «Մուրգիկա» ամսագիրն եմ բերել:

Փոստատարին հազիվհազ ուշքի բերեցին եւ թեյ խմեցրին: Իսկ նա երբ իմացավ, թե ինչն ինչոց է, չնեղացավ: Միայն ձեռքը թափ տվեց ու երկու հատ կոնֆետ դրեց գրպանը:

Գլուխ յոթերորդ — Տրակ-տրակ Միտյան

Պեչկինի բերած ամսագրի մեջ մի բացիկ կար: Բացիկի վրա գրված էր. «Վաղը խնդրում ենք տանը լինեք: Ձեր անունով տրակտոր է ստացվել: Երկաթուղային կայարանի պետ Նեսիդորով»:

Իսկ ներքեւում գեղեցիկ տառերով գրված էր.

Մեր երկրում երկաթուղիներ շատ-շատ կան

Դա բոլորին ուրախացրեց: Հատկապես Շարիկին: Ու նրանք սկսեցին սպասել տրակտորին:

Վերջապես մի մեծ մեքենայով բերեցին տրակտորն ու իջեցրին տան մոտ: Վարորդը Քեռի Ֆեոդորին խնդրեց ստորագրել եւ մի ծրար տվեց նրան: Ծրարի մեջ նամակ ու մի գրքույկ կար տրակտորը վարելու մասին: Նամակում գրված էր.

«Հարգելի Քեռի Ֆեոդոր (տղա).

Դու խնդրել էիր, որ ուղարկեինք մի այնպիսի տրակտոր, որը ոչ լրիվ իսկական լիներ, ոչ լրիվ խաղալիք: Բայց շատ ուրախ լինեք: Ուղարկում ենք այդպիսի մի տրակտոր: Գործարանի ամենաուրախ տրակտորը: Մա փորձնական նմուշ է: Բենզինի կարիք չի զգում: Աշխատում է մթերքներով:

Տրակտորի մասին ձեր կարծիքը խնդրում ենք ուղարկեք գործարան: Խորին հարգանքներով ինժեներ Տյակին (տրակտորի գյուտարար):»

Հետո Քեռի Ֆեոդորը վերցրեց գրքույկն ու սկսեց կարդալ.

Երկաթատրակտորեղենի գործարան: Տրակ-տրակ Միտյա Մթերային: 20 ձ. ու.

Կարդաց ու ասում է.

— Ոչինչ չեմ հասկանում: Ի՞նչ է նշանակում «տրակ-տրակ»: Ի՞նչ է նշանակում «ձ. ու.»:

— Ի՞նչ կա չհասկանալու,— ասում է Կատուն:— Հասարակ բան է, ոնց որ երկու անգամ երկու: «Տրակ-տրակը» տրակտոր բառի կրճատ ձեւն է: Իսկ «Միտյա» նշանակում է «մողեղը ինժեներ Տյապկինինն է»: Որը քեզ նամակ է գրել:

— Իսկ ի՞նչ է նշանակում քսան «ձ. ու.»,— հարցնում է Քեռի Ֆետոդորը:

— «Ձ. ու.» նշանակում է ձիաուժ: Այսինքն՝ տրակտորը կհաղթի քսան ձիերի. եթե նրանք մի կողմի վրա քաշեն, տրակտորը՝ մյուս կողմի վրա:

— Այդ դեպքում ինչքա՞ն խոտ է հարկավոր նրան,— հառաչեց Շարիկը:

— Նրան խոտ հարկավոր չի: Գրված է, չէ՞. աշխատում է մթերքներով:

Քեռի Ֆետոդորը նույնիսկ զարմացավ:

— Այդքան բան որտեղի՞ց գիտես, այ Մատրոսկին, համ տրակտորի մասին, համ ազգանվան, համ ձիաուժի:

— Իմ չափ ապրեք, դուք էլ շատ բան կիմանաք,— ասում է կատուն:— Որտեղ ասես որ չեմ եղել: Մեկ մի տիրոջ մոտ, մեկ՝ մի ուրիշի: Մեկ՝ գրադարանում, մեկ՝ նույնիսկ խնայողամարկղում: Ես այնքան բան եմ տեսել կյանքումս, որ մի ամբողջ կատվային հանրագիտարան կարող եմ կազմել: Դե տեսնում եք, դուք այստեղ դատարկ-մատարկ խոսում եք, իսկ իմ Մուռկան մնաց առանց կթելու:

Նա գնաց, իսկ տղան Շարիկի հետ սկսեց տրակ-տրակը գործի գցել: Սկսեց ապուր լցնել տրակտորի մեջ ու կոտլետներ խցկել ուղղակի բաքի մեջ: Տրակտորն սկսեց ուժգին դողալ:

Նստեցին տրակտոր եւ գնացին գյուղ: Գնաց, գնաց Միտյան, գյուղով մեկ շրջեց, մեկ էլ հանկարծ մի տան առաջ կանգ առավ:

— Ինչո՞ւ կանգ առավ,— հարցնում է Քեռի Ֆետոդորը:— Չլինի՞ վառելանյութը վերջացել է:

— Բոլորովին էլ չի վերջացել: Ուղղակի կարկանդակի հոտ է առել:

— Ի՞նչ կարկանդակ:

— Մովորական: Ա՛յ, այն տանը կարկանդակ են թխում:

— Հիմա ի՞նչ պետք է անենք:

— Չգիտեմ,— ասում է Շարիկը:— Ծիշտն ասած, այնքան լավ հոտ է գալիս, որ ես էլ չեմ ուզում շարժվել:

— Այ թե տրակտոր եմ գնել, հա՛,— ասում է Քեռի Ֆետոդորը:— Ինչ է, բոլոր տների ու ճաշարանների մոտ հո կանգ չե՞նք առնելու: Մա ոչ թե տրակտոր է, այլ գետածի: Այս անտակ տրակտ-տրակը: Ա՛յ ոչ ու փուչ լինի էդ ինժեներ Տյապկինը, հա՞:

Ու նրանք ստիպված եղան մտնել տուն եւ կարկանդակ խնդրել:

Մատրոսկինը երբ իմացավ, բարկացավ Քեռի Ֆետոդորի վրա.

— Ասացի ոչինչ մի՛ գնեք, չսեցիք: Հիմա մենք էդ տրակ-տրակի փորը չենք կարող լցնել:

Բայց հետո կատուն հանգստացավ.

Այդ պահին նրանց է մոտենում փոստատար Պեչկինը: Կարմրատակած եւ ուրախ:

— Լսեցեք, թե ինչ հողված եմ կարդացել թերթում: Մի տղայի մասին: Աչքերը շագանակագույն են, իսկ մազերն առջելից այնպես են ցցված, կարծես կովը լիզած լինի: Բոյն էլ մեկ մետր քսան սանտիմետր է:

— Հետո ի՞նչ,— ասում է կատուն:— Քի՞չ կան այդպիսի տղաներ:

— Կարող է եւ քիչ չեն,— պատասխանում է փոստատարը,— բայց այդ տղան տնից հեռացել է: Իսկ ծնողներն անհանգստանում են, թե ինչ է պատահել նրան: Նույնիսկ պարզել են խոստացել գտնողին: Գուցե հեծանիվ տան: Իսկ ինձ, փոստը բաժանելու համար, ուղղակի շատ է պետք հեծանիվը: Ես նույնիսկ մետր եմ բերել. պետք է ձեր տիրոջ բոյը չափեմ:

Շարիկը հենց որ լսեց, սիրտը բռնեց: Հիմա Պեչկինը Քեռի Ֆեոդորի բոյը կչափի ու նրան տուն կտանի, իսկ ի՞նչ կանեն ինքն ու կատուն: Կորած են:

Իսկ կատուն իրեն չի կորցնում եւ ասում է.

— Չափել միշտ կարելի է: Նախ մի քիչ կաթ խմեք: Նոր եմ կթել կովը: Իմ Մուռկային:

Փոստատարը համաձայնում է.

— Հաճույքով կիմեմ: Շատ օգտակար բան է: Այդ մասին նույնիսկ թերթերում են գրում: Տվեք ինձ ամենամեծ գավաթը:

Կատուն տուն վազեց ու շտապ բերեց ամենամեծ գավաթը: Կաթը լցրեց ու տվեց Պեչկինին: Հենց որ Պեչկինը խմեց կաթը, աչքերը չեց ու սկսեց երգել: Ո՞նց է երգում:

<i>Երբ Չափել</i>	<i>կատապան էի</i>	<i>էի եւ</i>	<i>փոստում, ուժեղ:</i>
----------------------	-----------------------	------------------	----------------------------

Եվ գլուխը տվեց պատին՝ շրը՛խկ:

Իսկ ճայակը տնից հարցնում է.

— Ո՞վ է: Այդ ո՞վ է:

Փոստատարը պատասխանում է.

— Ես եմ, փոստատար Պեչկինը: Մետր եմ բերել: Պետք է ձեր կաթը չափեմ: Տվեք ինձ ամենամեծ գավաթը:

Այդ պահին եկավ «շտապ օգնությունը»: Երկու սանիտար դուրս եկան եւ հարցնում են.

— Ձեզնից ո՞վ է խելքը թոցրել:

Պեչկինը պատասխանում է.

— Տունն է խելքը թոցրել: Ինձ վրա է հարձակվում:

Սանիտարները վերցրին նրան եւ տարան դեպի մեքենան: Եվ ասացին.

— Գայլուկը հիմա ծաղկում է: Շատերն են գժվում: Հատկապես կովերը:

Երբ նրանք գնացին, Քեռի Ֆետոդորը կատվին ասաց.

— Այդ կաթը մի տեղ թափիր: Որ էլ փորձանքի չգանք:

Կատուն ափսոսում է կաթը թափի: Իբր մեքենային ոչինչ չի պատահի: Տրակտորները չեն գժվում: Եվ ամբողջ կաթը լցնում է բաքի մեջ: Ուղղակի դուլլից:

Միտյան կանգնեց, կանգնեց, հետո դողացրեց եւ սլացավ կատվի վրա: Կատուն դուլլը շարտեց եւ շտապ ծառը մագցեց: Իսկ Միտյան սկսեց դուլլով ֆուտբոլ խաղալ: Այնքան խաղաց, մինչեւ դուլլը լավաշ դարձրեց: Այ թե ինչպիսին է այդ ինժեներ Տյապկինի մոդելը:

Հետո էլ գնաց գյուղում չարություն անելու: Մոլախտտերի բուկն էր լցնում, հավերի ետեւից էր ընկնում: Հազար ու մի երգեր դողացնում: Իսկ վերջում էլ մտավ ջուրը լողանալու: Քիչ էր մնում խեղդվեր: Հագիվ դուրս եկավ ջրից, ամաչում էր: Մոտեցավ տանն ու կանգնեց իր տեղում: Ոչ մեկի վրա չէր նայում: Ինքն իրեն հայիոյում էր:

Քեռի Ֆետոդորը շատ բարկացավ Մատրոսկինի վրա եւ անկյուն կանգնեցրեց:

— Մյուս անգամ կանես այն, ինչ քեզ ասում են:

Շարիկը ծիծաղեց կատվի վրա: Բայց Քեռի Ֆետոդորն ասաց.

— Լա՛վ, լա՛վ: Անկյուն կանգնած մարդու վրա չեն ծիծաղի:

Իհարկե, Մատրոսկինը կատու էր, ոչ թե մարդ: Բայց, միեւնույն է, Քեռի Ֆետոդորի համար նա մարդ էր:

Իսկ կովին էլի արկածներ պատահեցին: Այն էլ ոչ քիչ:

Գլուխ իններորդ — Չեր որդի՝ Քեռի Ֆարիկ

Հաջորդ օրը Քեռի Ֆետոդորը որոշեց նամակ գրել, որպեսզի հայրիկն ու մայրիկը չանհանգստանան: Որովհետեւ նրանց շատ էր սիրում: Իսկ նրանք չգիտեին, թե որտեղ է ինքը, ինչ է անում: Եվ, իհարկե, անհանգստանում էին:

Նստում է Քեռի Ֆետոդորն ու գրում.

«Իմ հայրիկ ու մայրիկ:

Ես լավ եմ ապրում: Ուղղակի հրաշալի: Ես իմ տունն ունեմ: Շատ տաք է: Մի սենյակ է եւ մի խոհանոց: Իսկ վերջերս մենք գանձ գտանք եւ կով գնեցինք: Եվ տրակտոր գնեցինք՝ տրակ-տրակ Միտյային: Լավ տրակտոր է, միայն թե բենզին չի սիրում, ապուր է սիրում:

Հայրիկ ու մայրիկ, ես առանց ձեզ շատ եմ տխրում: Մանավանդ երեկոները: Բայց չեմ ասի, թե որտեղ եմ ապրում: Թե չէ ինձ կտանեք, իսկ Մատրոսկինն ու Շարիկը կկորչեն»:

Այդ պահին Քեռի Ֆետոդորը տեսավ, որ երեխաները դաշտում օդապարիկ են բաց թողնում: Եվ վազեց նրանց մոտ: Իսկ կատվին պատվիրեց իր փոխարեն վերջացնել կիսատ թողած նամակը: Կատուն վերցրեց մատիտը եւ գրեց.

«Մենք մի տաք վառարան էլ ունենք: Ես շատ եմ սիրում նրա վրա հանգստանալ: Առողջությունս այնքան էլ լավ չէ. մեկ թաթերս են ջարդվում, մեկ պոչս է քարշ գալիս: Որովհետեւ, սիրելի հայրիկ ու մայրիկ, կյանքս ծանր է եղել, լի գրկանքներով ու վռնդումներով: Բայց հիմա ամեն ինչ այլ կերպ է դասավորվել: Համ երշիկ ունեմ, համ էլ

միշտ թասով լիքը թարմ կաթ՝ հատակին դրված: Իսմիր, որքան կուզես: Նույնիսկ մկներին տեսնել չեմ ուզում: Ես նրանց հիմա, հենց այնպես, հաճույքի համար եմ որսում: Կարթով կամ փոշեծծիչով բներից դուրս եմ քաշում ու տանում դաշտ: Իսկ ցերեկները սիրում եմ տանիքը մազցել: Եվ այնտեղ աչքերս չռում եմ, բեղերս ուղղում ու գժի պես արեւառվում: Լպստում եմ ինձ ու արեւի տակ չորանում»:

Այդ պահին կատուն լսեց, թե մկներն ինչպես են հատակի տակ ճանկոտտում: Չայն տվեց Շարիկին ու փոշեծծիչն առած վազեց մտավ հատակի տակ: Շարիկը մատիտն առավ աստամների մեջ ու շարունակեց նամակը.

«Այս քանի օրը մազերս սկսել են թափվել: Հին բուրդն այնպես է թափվում վրայցիս, որ տուն մտնել չի լինում: Բայց փոխարենը նորն է աճում՝ մաքուր, մետաքսյա՛: Ուղղակի ոնց որ կարակուլ... մի քիչ էլ ձայնս է խռպոտել: Անցնող-դարձողը շատ է, դե բուրդի վրա էլ հաչում եմ: Մի ժամ, երկու ժամ հաչում եմ, հետո ոչ թե հաչոց, այլ մի տեսակ սուլոց ու խլթխլթոց է դուրս գալիս կոկորդիցս:

Սիրելի հայրիկ ու մայրիկ, ես անճանաչելի եմ դարձել: Պոչս ոլորված, ականջներս ցից-ցից, քիթս սառն է ու բուրդս երկարած: Հիմա ձմռանը ձյան վրա էլ կարող եմ քնել: Խանութ ինքս եմ գնում: Վաճառողները բոլորը ճանաչում են ինձ: Ոսկորները ձրի են տալիս... Այնպես որ դուք ինձ համար մի՛ անհանգստացեք: Այնպես եմ կազդուրվել, որ՝ ո՛ւի: Եթե հաջողվի ցուցահանդես ընկնել, բոլոր մեղալներն ինձ համար ապահովված են: Ե՛վ գեղեցկության, ե՛ւ խելացիության:

Ցտեսություն: Ձեր որդի՝ Քեռի Շարիկ»:

Հետո նա «Շարիկը» ուզում էր դարձնել «Ֆեռոոր»: Բայց ստացվեց անհասկանալի մի բան.

«Ցտեսություն: Ձեր որդի՝ Քեռի Ֆարիկ»:

Նա ու Մատրոսկինը ծրարը փակեցին, հասցեն գրեցին, եւ Շարիկն աստամներով բռնած տարավ փոստարկղ:

Բայց նամակը փոստարկղում երկար մնաց: Որովհետեւ փոստատար Պեչկինը մեկուսարանում էր: Սկզբում նա չէր ուզում այնտեղ մնալ: Ասում էր, թե ինքը չի գժվել, Քեռի Ֆեռոորի տունն է գժվել, որ սկսել է պոզահարել:

Իսկ հետո մեկուսարանը նրան դուր եկավ: Նամակներ բաժանելու հարկ չկար, եւ լավ կերակրում էին: Այնտեղ ծանոթացավ նաեւ մի հաշվապահի հետ: Այդ հաշվապահին երեխաներն էին հիվանդանոցի դուռը հասցրել: Եվ նա ամբողջ օրը դաստիարակում էր Պեչկինին: Ասում էր.

— Պեչկին, մի՛ ցատկոտիր մահճակալի վրա:

— Պեչկին, գլուխդ դուրս մի՛ հանիր պատուհանից:

— Պեչկին, կոտլետներով մի խփիր ընկերներիդ:

Թեեւ Պեչկինը ոչ պատուհանից դուրս էր նայում, ոչ մահճակալի վրա էր ցատկոտում, ոչ էլ կոտլետներ էր շարտում ընկերների վրա:

Բայց Պեչկինը նեղացել էր Քեռի Ֆեռոորից: Նա ասում էր.

— Որոշ մարդիկ տանը շներ ու կատուներ են պահում, իսկ ես մի հեծանիվ էլ չունեմ:

Բայց դա հետո էր: Առայժմ նա պառկած էր մեկուսարանում, նամակն էլ մնում էր փոստարկղում ընկած:

Գյուլի տասներորդ — Շարիկը գնում է անտառ

Քեռի Ֆեոդորն ու կատուն ապրում էին տանը: Իսկ Շարիկը վազվզում էր հողամասում կամ էլ նստում էր բնում: Բնում էլ քնում էր: Նա միայն ճաշելու համար էր տուն գալիս կամ հենց այնպես, որպես հյուր: Եվ ահա մի օր իր բնում նստած մտածում է.

«Կատուն իր համար կով գնեց: Քեռի Ֆեոդորը՝ տրակտոր: Իսկ ես ինչո՞վ եմ պակաս նրանցից: Ժամանակն է, որ ես էլ հրացան գնեմ ինձ երջանիկ զգալու համար: Քանի դեռ փող կա»:

Քեռի Ֆեոդորը համոզում էր նրան, որ հրացան չգնի, մեղք են գազանները: Կատուն էլ էր համոզում՝ փողն էր ափսոսում: Իսկ շունը լսել անգամ չէր ուզում:

— Հեռացեք,— ասում էր,— ձեր գործը չէ: Իմ մեջ արթնանում է բնագոր: Գազանները նրա համար են, որ նրանց որսան: Ժամանակին ես դա չեմ հասկացել, որովհետեւ վատ եմ ապրել: Իսկ հիմա, երբ վիճակս լավ է, անտառն ինձ ուղղակի ձգում է:

Նա գնում է խանութ եւ հրացան գնում: Փամփուշտներ էլ, եւ որսորդական մի պայուսակ, որ գազաններին մեջը լցնի:

— Իրիկնադեմին սպասեք ինձ,— ասում է Շարիկը:— Ես ձեզ համար մի որեւէ համեղ որս կբերեմ:

Նա գյուղից դուրս է գալիս ու գնում անտառ: Տեսնում է, մի գյուղացի սայլին նստած գնում է: Գյուղացին ասում է.

— Որսորդ, նստիր, տանեմ քեզ:

Շարիկը նստում է սայլին, թաթերը կախ գցում: Գյուղացին հարցնում է.

— Լա՛վ ես կրակում, բարեկամ:

— Իհարկե,— ասում է Շարիկը:

— Իսկ եթե գլխարկս վեր նետեմ, կարո՞ղ ես խփել:

Շարիկը կանգնում է ետեւի թաթերին եւ հրացանը պատրաստում:

— Նետեք ձեր գլխարկը,— ասում է,— հիմա դրանից բան չի մնա: Ամբողջը մաղ կդարձնեն:

Սայլապանը հանում է գլխարկն ու օդ նետում: Բարձր-բարձր, հասնում է ամպերին: Շարիկը որ չի՝ կրակում, ձին խրտնում է ու փախչում: Սայլակն էլ, իհարկե, նրա ետեւից: Անսպասելիությունից Շարիկը չի կարողանում ոտքի վրա մնալ ու ոստյունով օդ է բարձրանում: Մեկ էլ՝ շրը՛մփ, ուղիղ ճանապարհի մեջտեղը: Այ քեզ որսորդություն:

Մնացած ճանապարհը նա ոտքով է գնում: Մտնում է անտառ, տեսնում է՝ բացատում մի նապաստակ է նստած: Հրացանը լցնում է, պայուսակը պատրաստում եւ սկսում է գաղտագողի մոտենալ:

— Տես, հիմա ես սրան ոնց եմ խփում:

Նապաստակը տեսնում է նրան եւ փախչում: Շարիկն էլ նրա ետեւից: Բայց սայթաքում է ու խճճվում պայուսակի մեջ, որով պետք է որսը տուն տաներ: Նստել է պայուսակի մեջ եւ մտածում է.

«Այ քեզ որսորդություն: Ինչ է, հիմա ինքս ի՞նձ պետք է տուն տանեմ: Դուրս է գալիս, որ ես համ որսն եմ, համ էլ որսորդը: Այ թե կծիծաղեն վրաս...»

Շարիկը մի կերպ դուրս է պրծնում պայուսակից եւ գնում նապաստակի հետքերով: Հրացանը ուսին, քիթը գետնին կպցրած: Հասնելով մի բարակ առվակի, տեսնում է նապաստակը իր համար ցատկոտում է մյուս ափին: Նա հրացանը ատամներով բռնած, նետվում է ջուրը. հո չէ՞ր կարող նապաստակին ձեռքից բաց թողնել: Իսկ հրացանը ծանր էր, քիչ էր մնում Շարիկին ջրի տակ քաշեր: Շարիկը մեկ էլ տեսնում է արդեն ջրի տակ է:

«Ի՞նչ է դուրս գալիս,— մտածում է նա:— Սա արդեն ոչ թե որսորդություն է, այլ՝ ձկնորսություն»:

Որոշում է դեն նետի հրացանը եւ արագ դուրս գա ջրի երես:

«Դե լավ, դժբախտ նապաստակ, դեռ քեզ ցույց կտամ: Առանց հրացանի էլ ես քեզ կբռնեմ: Ականջներդ այնպես ոլորեմ, որ իմանաս, թե ինչ է նշանակում որսորդներին ձեռ առնել»:

Լողում է նա, լողում, բայց ոչ մի կերպ չի կարողանում ջրի երես դուրս գալ: Խճճվել է հրացանի փոկի ու պայուսակի մեջ: Շարիկի վերջը եկել է:

Բայց այդ պահին զգում է, որ մեկն իր օձիքից բռնած վեր է քաշում: Դա մի ծեր կուղր էր, որը մոտակայքում ամբարտակ էր շինում: Ջրից դուրս է հանում Շարիկին ու ասում է.

— Էլ բան ու գործ չունեմ, էլի, ամեն տեսակ շներ պետք է հանեմ ջրից:

Շարիկը պատասխանում է.

— Իսկ ես չեի խնդրում, որ ինձ հանես: Գուցե ես չեի խեղդվում: Կարող է ստորջրյա լողով եմ զբաղվում: Ես դեռ չեմ էլ որոշել, թե ինչ էի անում այնտեղ, հաստակին:

Մինչդեռ այնքան վատ է զգում, որ քիչ է մնում օգնություն կանչի: Եվ նրանից շատրվանի նման ջուր է թափվում, իսկ ինքը ամաչում է կուղրին նայել: Դե, իհարկե, եկել է գազաններ որսալու, այնինչ նրանք իր կյանքը փրկեցին: Գետի ափով տուն է գնում: Թրջված հավի պես, գլուխը կախ գցած: Քարշ է տալիս հրացանը եւ մտածում.

«Որսի հարցում ոնց որ թե բախտս չի բերում: Նախ սայլից ցած ընկա: Հետո խճճվեցի որսորդական պայուսակի մեջ: Իսկ վերջում էլ քիչ մնաց խեղդվեմ: Ինձ դուր չի գալիս այսպիսի որսորդությունը: Ավելի լավ է ձուկ որսամ: Ինձ համար կարթ կգնեմ, թիթեռացանց: Բուտերբրոդ կվերցնեմ հետս եւ ափին կնստեմ: Կլինեմ ոչ թե որսորդական շուն, այլ՝ ձկնորսական: Իսկ գազանների վրա կրակել չեմ ուզում: Նրանց միայն կփրկեմ»:

Սակայն ասելը հեշտ է, իսկ անելը՝ դժվար: Ախր նա որսորդական շուն էր, ոչ թե մեկ ուրիշ բան:

Գլուխ տասնամեկերորդ — Կուղրիկը

Իսկ Քեռի Ֆեռդորն ու Մատրոսկինը, տանը նստած, սպասում են, թե Շարիկը երբ է վերադառնալու որսից: Քեռի Ֆեռդորը կուտաման էր պատրաստում թռչունների համար, իսկ կատուն տնտեսությանը էր զբաղված՝ կտրված կոճակներն էր կարում, գուլպաները կարկատում:

Մուլթն արդեն ընկել էր, երբ Շարիկը եկավ: Պայուսակը շրջեց ու թափ տվեց սեղանի վրա: Մի գազանիկ դուրս թռավ: Փոքրիկ, փափկամազիկ, աչքերը թախծոտ, իսկ պոչը՝ թիականման:

— Տեսեք, թե ինչ եմ բերել:

— Որտեղի՞ց ես գտել,— հարցնում է Քեռի Ֆեռդորը:

— Գետից հանեցի: Ափին նստած էր, հենց որ ինձ տեսավ՝ թը՛մփ, ջրի մեջ: Վախից՝ Հազիվհազ կարողացա բռնել: Թե չէ խեղդվելու էր: Դեռ շատ փոքրիկ է:

Կատուն լսում է, լսում ու ասում է.

— Ա՛յ թե հաստագլուխն ես: Ախր սա կուղբիկ է: Ջրում է ապրում: Այնտեղ է նրա տունը: Իսկ դու, կարելի է ասել, նրան տնից ես դուրս քաշել:

Շունը պատասխանում է.

— Ի՞նչ իմանայի, որ ջրում է ապրում: Ես կարծեցի, թե ուզում է խեղդվել: Տեսեք, ինչպես եմ թրջվել:

— Տեսնել չեմ ուզում,— ասում է կատուն:— Որսորդիս տեսե՛ք, գազանների մասին ոչ մի բան չգիտի:— Ու թռավ վառարանի վրա:

Իսկ կուղբիկը նստել է ու աչքերը չռած՝ նայում է շուրջը: Ոչինչ չի հասկանում: Քեռի Ֆեռդորը նրան տաք կաթ տվեց: Կուղբիկը խմեց կաթը եւ աչքերն սկսեցին փակվել:

— Որտե՞ղ քնեցնենք սրան,— հարցնում է տղան:

— Ինչպե՞ս թե որտեղ,— ասում է շունը:— Եթե ջրում է ապրում, ուրեմն պետք է թասի մեջ դնել:

— Քեզ է պետք թասի մեջ դնել,— գոռում է Մատրոսկինը:— Որպեսզի մի քիչ խելքի գաս:

Շան տրամադրությունն ընկավ:

— Ախր ինքդ ասացիր, թե նա ջրում է ապրում:

— Ջրում միայն լող է տալիս, իսկ տունը գետի ափին է,— բացատրում է կատուն:

Քեռի Ֆեռդորը վերցրեց կուղբիկին եւ դրեց պահարանի մեջ, կոշիկների համար նախատեսված դարակում: Կուղբիկն անմիջապես քնեց: Շունն էլ գնաց իր բնում քնելու: Նա սովոր չէր մահճակալին երկար պառկել: Գյուղական շուն էր ու բոլորովին էլ երես առած չէր:

Առավոտյան Քեռի Ֆեռդորն արթնացավ տարօրինակ մի ձայնից: Կարծես մեկը փայտ է սղոցում խը՛գ... խը՛գ...

Եվ նորից՝ խը՛գ... խը՛գ...

Վեր կացավ մահճակալից եւ ինչ տեսնի: Տունը հյուսնի արհեստանոց է դարձել: Չորս կողմը տաշեղներ, փայտի կտորտանք ու թեփ է շաղ տված: Իսկ սեղանը, որի վրա ճաշում էին, կարծես չի էլ եղել: Կուղբիկը նստել է տաշեղների կույտի վրա եւ սեղանի ոտքն է սղոցում:

Կատուն վառարանի վրայից կախ գցեց թաթերն ու ասում է.

— Տես, թե քո Շարիկը ինչ դրեց մեր գլխին: Հիմա ստիպված ենք նոր սեղան գնել: Լավ է, դեռ երեկոյան աման-չամանը հավաքել էի սեղանի վրայից: Թե չէ մնալու էինք առանց ափսեի:

Կանչեցին Շարիկին:

— Արի տես, թե ինչ ես դրել մեր գլխին:

— Բա որ իմ մահճակալը սղոցեր,— ասում է Քեռի Ֆեոդորը,— գիշերվա կեսին շրխկալու էի հատակին: Շնորհակալ եմ քեզանից:

Նա որսորդական պայուսակը տվեց Շարիկին ու ասում է.

— Հենց հիմա, առանց նախաճաշելու վազիր գետ ու կուղբիկին դիր այնտեղ, որտեղից վերցրել ես: Տես, հա՛, գետից էլ ոչինչ չորսաա: Մենք այստեղ միլիոնատեր չենք քեզ համար:

Շարիկը կուղբիկին դրեց պայուսակը եւ սուս ու փուս վազեց գետափ: Արդեն ինքն էլ էր փռճմանել, որ բռնել էր կուղբիկին: Իսկ կուղբիկի ծնողներն այնքան ուրախացան, որ Շարիկի վրա չքարկացան: Նրանք հասկացան, որ Շարիկը իրենց տղային թյուրիմացաբար է ջրից հանել ու տարել: Այնպես որ ամեն ինչ լավ վերջացավ: Միայն թե ստիպված նոր սեղան գնեցին:

Այդ օրվանից Շարիկն սկսեց թախծել, սիրտն ուզում էր անտառ գնալ, որսորդությամբ զբաղվել, ինչ կարող ես անել: Բայց հենց որ հրացանը ձեռքին դուրս էր գալիս ու մի գազանիկ էր տեսնում, չէր կարողանում կրակել, թեկուզ ճաքիր: Անտառից վերադառնում էր տխուր, ոչ ուտում էր, ոչ խմում: Վիշտը կրծում էր սիրտը: Նիհարել էր, հյուժվել, այնպիսի օրն էր ընկել, որ ավելի վատը չէք էլ կարող պատկերացնել:

Գլուխ տասներկուերորդ — Հայրիկն ու մայրիկը կարդում են նամակը

Վերջապես Քեռի Ֆեոդորի նամակը հասավ քաղաք: Քաղաքում արդեն մեկ այլ փոստատար նամակն իր պայուսակը դրեց եւ տարավ հայրիկին ու մայրիկին հանձնելու: Դրսում հորդ անձրեւ էր գալիս: Փոստատարը մինչեւ ոսկորները թրջվել էր: Հայրիկը նույնիսկ խղճաց նրան.

— Այս խոնավ եղանակին ինչո՞ւ եք նամակներ բաժանում: Ավելի լավ է փոստով ուղարկեք:

Փոստատարը համաձայնում է.

— Ճիշտ է, ճիշտ է: Ինչո՞ւ եմ խոնավ եղանակին նամակներ տանում: Լավ եք ասում: Հենց այսօր կգեկուցեմ պետիս:

Հայրիկն ու մայրիկը սկսեցին կարդալ նամակը: Սկզբում ամեն ինչ դուր եկավ նրանց: Եվ այն, որ Քեռի Ֆետոդորը տուն ու կով ունի, ե՛լ այն, որ տունը տաք է, եւ ինքն էլ տրակտոր է գնել: Իսկ հետո նրանք վախեցան: Հայրիկը կարդում է.

— «Մենք մի տաք վառարան էլ ունենք: Ես շատ եմ սիրում նրա վրա հանգստանալ: Առողջությունս այնքան էլ լավ չէ. մեկ թաթերս են ջարդվում, մեկ պոչս է քարշ գալիս: Որովհետեւ, սիրելի հայրիկ ու մայրիկ, կյանքս ծանր է եղել, լի գրկանքներով ու վռնդումներով: Բայց հիմա ամեն ինչ այլ կերպ է դասավորվել: Համ երշիկ ունեմ, համ էլ միշտ թասով լիքը թարմ կաթ է դրված հատակին: Նույնիսկ մկներին տեսնել չեմ ուզում: Ես նրանց հիմա, հենց այնպես, հաճույքի համար եմ բռնում... կարթով... կամ փոշեծծիչով... Իսկ ցերեկները սիրում եմ տանիք մազլցել... չռում եմ աչքերս, բեղերս ուղղում ու գժի պես արելաովում: Արեւի տակ լաստում եմ ինձ...»

Մայրիկը լսեց, լսեց եւ մեկ էլ ուշաթափվեց: Հայրիկը ջուր տվեց, մայրիկին ուշքի բերեց: Ծարունակությունը մայրիկն ինքը կարդաց.

— «Այս քանի օրը մազերս սկսեցին թափվել: Հին բուրդս այնպես է թափվում, որ տուն մտնել չի լինում: Բայց փոխարենը նորն է աճում՝ մաքո՛ւր, մետաքսյա: Ուղղակի ոնց որ կարակուլ: Մի քիչ էլ ձայնս է խռպոտել: Անցնող-դարձողը շատ է, դե բոլորի վրա էլ հաչում եմ: Մի ժամ, երկու ժամ հաչում եմ, հետո ոչ թե հաչոց, այլ մի տեսակ սուլոց ու խլթխլթոց է դուրս գալիս կոկորդիցս...»

Այդ պահին մի շրիկոց լավեց սենյակում: Հիմա էլ հայրիկն էր ուշաթափվել: Այս անգամ մայրիկը վազեց ջրի՝ հայրիկին ուշքի բերելու համար:

Հայրիկն ուշքի է գալիս եւ ասում.

— Ի՞նչ է պատահել մեր երեխային: Թաթերը ջարդվում են, պոչը քարշ է տալիս, անցնող-դարձողի վրա էլ հաչում է:

— Եվ կարթով մուկ է բռնում,— ասում է մայրիկը:— Բուրդն էլ մաքուր կարակուլ է դարձել: Գուցե բնության գրկում ինքն էլ գառնո՞ւկ է դարձել: Մաքուր օդից:

— Հա՛, — ասում է հայրիկը:— Բայց ես չեմ լսել, որ գառները անցնող-դարձողի վրա հաչան: Գուցե խե՛ղքն է թռցրել մաքուր օդից:

Որոշեցին նամակը մինչեւ վերջ կարդալ: Կարդում են ու աչքներին չեն հավատում:

— «Միրելի հայրիկ ու մայրիկ, ես անճանաչելի եմ դարձել: Պոչս ոլորված, ականջներս ցից-ցից, քիթս սառը, բուրդս երկարած...»:

— Ի՞նչը,— հարցնում է մայրիկը:

— Բուրդը երկարել է: Հիմա ձմռանը ձյան վրա էլ կարող է քնել:

Մայրիկը խնդրում է.

— Լավ, մինչեւ վերջ կարդա: Ես ուզում եմ որդուս մասին ամբողջ ճշմարտությունն իմանալ:

Եվ հայրիկը մինչեւ վերջ կարդաց.

— «Ինքս եմ խանութ գնում: Վաճառողները բոլորը ճանաչում են ինձ: Ոսկորները ձրի են տալիս... Այնպես որ դուք ինձ համար մի՛ անհանգստացեք... Եթե հաջողվի

ցուցահանդես ընկնել, բոլոր մեղայիններն ինձ համար ապահովված են: Ե՛վ գեղեցկության, ե՛ւ խելացիության: Ցտեսություն: Ձեր որդի՝ Քեռի Ֆարիկ»:

Նամակը կարդալուց հետո հայրիկն ու մայրիկը կես ժամ շարունակ ոչքի չէին գալիս, արդեն խմել էին տանը եղած բոլոր դեղերը:

Հետո մայրիկն ասում է.

— Գուցե դա մեր տղան չէ՞: Գուցե մե՞նք ենք խելքներս թոցրել: Գուցե, մեր բո՛ւրդն է երկարել: Եվ մե՞նք կարող ենք ձմռանը ձյան վրա քնել:

Հայրիկը նրան հանգստացնում է, իսկ մայրիկը, միեւնույն է, ճչում է.

— Այդ ի՛նձ են ճանաչում բոլոր վաճառականները, եւ ոսկորները ձրի են տալիս: Ես եմ, որ մկներին տանել չեմ կարողանում: Ա՛յ, հիմա էլ թաթերս ջարդվում են, պոչս քարշ է գալիս: Որովհետեւ կյանքս ծանր է եղել՝ լի գրկանքներով ու վռնդումներով: Ո՛ւր է հատակին դրված իմ թասը:

Հայրիկը հագիվհագ կարողացավ նրան ուշքի բերել.

— Եթե մենք գժված լինեինք, հո երկուսս միասին չէինք գժվել: Մարդիկ առանձին-առանձին են գժվում: Այդ գրիպով է, որ բոլորը միասին են հիվանդանում: Իսկ մեր բուրդը չի երկարել, ընդհակառակը պակասել է: Որովհետեւ երեկ վարսավիրանոց ենք գնացել:

Համենայն դեպս, նրանք չափեցին իրենց ջերմությունը: Ջերմությունն էլ էր կանոնավոր՝ 36,6: Հայրիկը վերցրեց նամակը եւ ուշադիր նայեց. ծրարը կնքված էր: Իսկ կնիքի վրա գրված էր այն գյուղի անունը, որտեղից նամակը ստացվել էր՝ Պրոստոկվաշին:

Հայրիկն ու մայրիկը քարտեզը փռեցին ու սկսեցին փնտրել, թե որտեղ է գտնվում այդ գյուղը: Հաշվեցին եւ տեսան, որ այդպիսի քսաներկու գյուղ կա: Նրանք վերցրեցին ու նամակ գրեցին բոլոր գյուղերին: Բոլոր գյուղերի փոստատարներին:

«Հարգելի փոստատար:

Ձեր գյուղում չկա՞ արդյոք քաղաքից եկած մի տղա, անունը Քեռի Ֆեոդոր: Նա հեռացել է տնից, եւ մենք շատ ենք անհանգստանում նրա համար:

Եթե նա ձեզ մոտ է ապրում, գրեք, մենք կգանք նրա ետեւից: Իսկ ձեզ համար նվերներ կբերենք: Միայն թե տղային բան չասեք, թող նա ոչինչ չիմանա: Թե չէ կարող է փոխադրվել մեկ ուրիշ գյուղ, ու այլեւս նրան չենք գտնի: Իսկ մենք առանց նրա շատ ենք տխրում:

Մեծագույն հարգանքներով՝ մայրիկ Ռիմա եւ հայրիկ Դիմա»:

Քսաներկու այդպիսի նամակ գրեցին եւ ուղարկեցին Պրոստոկվաշինո անունը կրող բոլոր գյուղերը:

Գլուխ տասներեքերորդ — Ճարիկը փոխում է մասնագիտությունը

Քեռի Ֆեոդորը կատվին ասում է.

— Շարիկի համար հարկավոր է մի բան մտածել: Թե չէ՝ ձեռքից գնում է: Վշտից ոտքի վրա չորացել է:

Կատուն առաջարկում է.

— Գուցե նրան լծկան շուն դարձնենք: Պարտադիր չէ, որ որսորդական լինի: Մայրակ կգնենք եւ ամեն տեսակ իրեր կտեղափոխենք: Օրինակ՝ կաթը շուկա կտանենք:

— Չէ,— առարկում է Քեռի Ֆեոդորը:— Լծկան շները միայն հյուսիսում են լինում: Բացի այդ, մենք տրակ-տրակ Միտյա ունենք: Ուրիշ բան պետք է մտածել:

Իսկ հետո ասում է.

— Գտա: Մենք նրան կրկեսի շուն կդարձնենք, պուդել: Կտվորեցնենք պարել, օղակի միջով ցատկել, փուչիկով ձեռնածույություն անել: Թող երեխաներին ուրախացնի:

Կատուն համաձայնում է Քեռի Ֆեոդորի հետ:

— Ինչ կա որ: Թող դառնա պուդել: Տնային շներ էլ են հարկավոր, թեև օգուտ չեն տալիս: Կապրի սենյակում, կպառկի բազմոցին ու մաշիկները կմատուցի տիրոջը:

Նրանք կանչեցին Շարիկին ու հարցնում են.

— Հը, ի՞նչ կասես, կուզե՞ս քեզ պուդել դարձնենք:

— Թեկուզ խրտվիլակ դարձնեք, ուզում եմ,— ասում է Շարիկը: — Միեւնույն է, կյանքը երես է դարձրել ինձնից: Բախտը ինձ չի ժպտում այս հողագնդի վրա: Ես իմ ձեռքով կթաղեմ կոչումս:

Ու պատրաստվեցին գնալու գետի մյուս ափը, հինգհարկանի նոր շենքի վարսավիրանոցը: Քեռի Ֆեոդորը գնաց տրակ-տրակ Միտյան գործի գցի, իսկ Մատրոսկինը գնաց Մուրկային խոտ տալու: Նա բացեց գոմի դուռն ու ասաց.

— Տունը թողնում ենք քո հույսին: Եթե որեւէ գող հայտնվի, հետը երկար-բարակ գլուխ չցավեցնես, պոզահարի, թող գնա: Իսկ երեկոյան ես քեզ համար մի համեղ բան կբերեմ:

Քեռի Ֆեոդորը տրակ-տրակ Միտյային դուրս բերեց, ապուր լցրեց մեջն ու նստեց վարորդի աթոռին: Շարիկը տեղավորվեց նրա կողքին, իսկ Մատրոսկինը՝ տանիքին: Եվ այդպես գնացին մազերը խուզելու:

Միտյան ուրախ դողոթում էր ու անիվներն աշխատեցնում: Որտեղ մի ջրափոս կար, ուղիղ միջով էր անցնում: Ջուրը ցրիվ տալիս չորս կողմը: Դեռ ջահել էր տրակտորը, բոլորովին նո՛ր: Իսկ երբ հավեր էր տեսնում ճանապարհին, գաղտագողի մոտենում էր ու անսպասելի դողոթացնում կոկորդով մեկ՝ «Ուու-ու-ուու՛»: Խեղճ հավերը լեղապատառ փախչում էին:

Հիանալի ճանապարհորդություն էր: Քեռի Ֆեոդորը երգում էր, տրակտորը ձայնակցում էր նրան: Շատ լավ էր ստացվում:

— Դաշտում անեց մի կեչի...

— Դը՛ն-դը՛ն-դը՛ն:

— Կանաչ գանգուր մի կեչի...

— Դը՛ն-դը՛ն-դը՛ն:

— Լյուլի-լյուլի՛...

— Դը՛ն-դը՛ն-դը՛ն:

Վերջապես հասան վարսավիրանոց: Կատուն մնաց տրակտորի վրա՝ հսկելու, իսկ Քեռի Ֆեռդորն ու Շարիկը գնացին մազերը կտրելու: Վարսավիրանոցը մաքուր էր, լուսավոր ու հարմարավետ: Եվ կանայք, թասակների տակ նստած, չորանում էին: Վարսավիրը Քեռի Ֆեռդորին հարցնում է.

— Ձեզ ի՞նչ է հարկավոր, երիտասարդ:

— Ուզում եմ Շարիկի մազերը խուզեք:

Վարսավիրն ասում է.

— Այս օրին էլ հասանք: Շարիկներ, խորանարդիկներ: Եվ ի՞նչ ձեւի ես ուզում: «Լեռական», թե՛ «կիսարոքս»: Կամ գուցե տղայի՞ սանրվածք: Գուցե ուղղակի սափրեր՞նք ամբողջապես:

Քեռի Ֆեռդորը պատասխանում է.

— Կարիք չկա սափրելու: Եվ ոչ էլ տղայի սանրվածք է պետք: Հարկավոր է մազերը կտրել պուդելի նման:

— Ինչպե՛ս թե պուդելի նման:

— Շատ հասարակ: Վերելից պետք է զանգրացնել, ներքեւից լրիվ խուզել: Եվ պոչի ծայրին էլ մի փնջիկ թողնել:

— Հասկանալի է, պատասխանում է վարսավիրը:— Պոչին փնջիկ, ձեռքին՝ ձեռնափայտիկ, բերանին էլ՝ ոսկորիկ: Դա արդեն ոչ թե Շարիկ կլինի, այլ ուղղակի փեսացու:

Թասակների տակ նստած կանայք ծիծաղում են:

— Չեղավ, երիտասարդ: Մենք այստեղ ունենք կանանց դահլիճ, տղամարդկանց դահլիճ, բայց շների դահլիճ դեռեւս չունենք:

Այդպես ձեռնոււնայն նրանք վերադարձան Մատրոսկինի մոտ: Կատուն ասում է.

— Այ թե գործ արեցինք, հա՛: Պետք է ասելք, որ սա ոչ թե սովորական շուն է, այլ մի որեւէ արտիստի կամ ստադիոնի դիրեկտորի շուն: Տեղնուտեղը ե՛ւ կխուզեին մազերը, ե՛ւ կզանգրացնեին, եւ օժանելիքներով կցողեին: Հապա մի ետ գնանք:

Երբ նրանք նորից եկան, վարսավիրը շատ զարմացավ:

— Չլինի՞ բան եք մոռացել, երիտասարդ:

Քեռի Ֆեռդորն ասում է.

— Մոռացանք ձեզ ասել, որ սա ուսյալ շուն է, ոչ թե սովորական: Մենք նրան ելույթի համար ենք պատրաստում:

Վարսավիրը քահ-քահ ծիծաղեց.

— Օ՛յ, ուսյալ, ընկած-ելած շուն է, ահա թե ինչ: Իսկ ի՞նչ կարող է անել: Գուցե գրել-կարդա՞լ գիտի: Գուցե շվի փչե՞լ գիտի:

Քեռի Ֆեռդորն ասում է.

— Շվի փչելը չգիտեմ, բայց հեշտությամբ հաշվում է:

— Իսկապե՞ս: Դե ասա, ինչի՞ է հավասար հինգ անգամ հինգը:

— Հինգ անգամ հինգ՝ կլինի քսանհինգ,— ասում է Շարիկը:— Իսկ վեց անգամ վեց՝ երեսունվեց:

Վարսավիրի լսելն ու բազկաթոռին նստելը մեկ եղավ: Իսկապաես որ ուսյալ շուն է. ոչ միայն հաշվել, այլև խոսել գիտի: Նա հանեց մաքուր անձեռոցիկն ու ասաց.

— Եթե հաճախորդները դեմ չեն, խնդրեմ: Ե՛վ կկտրեմ մագերը, ե՛ւ կգանգրացնեմ: Երեխաներին էլ կպատմեմ, որպեսզի սովորեն: Եթե շներն էլ են գրագետ դարձել, ապա երեխաները պետք է շտապեն: Թե չէ դպրոցում բոլոր տեղերը կենդանիները կգրադեցնեն:

Թասակների տակ նստած կանանցից եւ ո՛չ մեկը չառարկեց.

— Իհարկե: Իհարկե: Այդպիսի շանը անհրաժեշտ է անպայման կարգի բերել: Նրա ամեն ինչը պետք է գեղեցիկ լինի՝ ե՛ւ հոգին, ե՛ւ սանրվածքը, ե՛ւ պոչիկի փնջիկը:

Եվ վարսավիրը գործի անցավ: Մագերը կտրելիս գրուցում էր Շարիկի հետ: Նրան հարցեր էր տալիս գիտության տարբեր բնագավառներից: Իսկ Շարիկը պատասխանում էր:

Վարսավիրն ուղղակի ապշել էր: Նա այդպիսի ուսումնական շուն չէր տեսել իր կյանքում: Կտրեց Շարիկի մագերը, գանգրացրեց, գլուխը լվաց, զարմանքից իր աշխատանքի դիմաց փող էլ չվերցրեց: Եվ օձանելիքներով այնպես ցողեց Շարիկին, որ մի կիլոմետրի վրա հոտը փչում էր: Շարիկն այնպիսի պուղել դարձավ, որ կարելի էր միանգամից ցուցահանդես ներկայացնել: Նա նույնիսկ ինքը չճանաչեց իրեն հայելու մեջ:

— Այս ի՞նչ գանգրահեր արարած է: Ոչ թե շուն է, այլ իսկական օրիորդ: Չկծե՞մ դրան,— ասում է Շարիկը:

Արտաքննապես նմանվել էր պուղելի, ներքնապես նույն Շարիկն էր մնացել:

Իսկ Քեռի Ֆեռդորը պատասխանում է.

— Այդ դու ես: Դարձել ես տնային շուն՝ պուղել: Ընտելացիր դրան:

Բայց թե Շարիկն այնքան էլ չուրախացավ: Ընդհակառակը, ավելի շատ տխրեց: Նրա տխրությունը փոխանցվեց Քեռի Ֆեռդորին, իսկ նրանից էլ՝ Մատրոսկինին: Նույնիսկ Միտյան ձայնը կտրեց, հավերին էլ չէր վախեցնում:

Վերջում միայն մի բան բարձրացրեց նրանց տրամադրությունը: Հասան իրենց տնակին եւ ինչ տեսնեն. փոստատար Պեչկինը նստած է խնձորենուն: Քեռի Ֆեռդորն ասում է.

— Տեսեք, ի՞նչ միրգ է հասել մեր խնձորենու վրա, օգոգտոսի վերջին: Ի՞նչ եք անում այդտեղ:

— Ոչինչ էլ չեմ անում,— պատասխանում է Պեչկինը:— Ձեր կովից եմ պաշտպանվում: Եկել էի պատուհանից նայելու, թե արդյո՞ք բոլոր էլեկտրասալիկներն եք անջատել: Իսկ նա հարձակվեց վրաս: Տեսեք, թե քանի անցք կա շավարիս վրա:

Եվ իսկապես, շավարի վրա մի տասնյակ անցքեր կային: Իսկ Մուռկան պառկել էր ծառի տակ եւ որոճում էր:

Ստիպված՝ Պեչկինին հրավիրեցին թեյի: Իսկ մինչ նրանք թեյ կպատրաստեին, Պեչկինը գաղտագողի դուրս եկավ միջանցք եւ Քեռի Ֆեռդորի բանկոնից մի կոճակ կտրեց: Թե ինչու այդպես վարվեց, մենք հետո կհիմանանք: Իսկ առայժմ իմացեք, որ կոճակը շատ էր հարկավոր Պեչկինին:

Գլուխ տասնչորսերորդ — Պրոֆեսոր Սյոմինի վերադարձը

Քեռի Ֆեռդորը կարող էր երջանիկ ապրել, բայց չգիտես ինչու չէր ստացվում: Հազիվ էին Շարիկի գործը գլուխ բերել, մի նոր դժբախտություն պատահեց: Մի օր Քեռի Ֆեռդորը գալիս է տուն եւ տեսնում. Մատրոսկինը կանգնել է հայերու առաջ ու բեղն է ներկում: Քեռի Ֆեռդորը հարցնում է.

— Ի՞նչ է պատահել, կատու: Չլինի՞ թե սիրահարվել ես:

Կատուն քահ-քահ ծիծաղում է.

— Այդ էր մնացել, որ հիմարություններով զբաղվեի: Ես նույնիսկ այդ բառը չեմ լսել՝ սիրահարվել: Ուղղակի տերս է եկել, պրոֆեսոր Սյոմինը:

— Իսկ բեղդ ի՞նչ կապ ունի տիրոջդ հետ:

— Կապ ունի այնքանով,— ասում է կատուն, որ հիմա փոխում եմ արտաքինս: Անլեզալ դրության եմ անցնում: Ընդհատակում պետք է ապրեմ:

— Ինչո՞ւ,— հարցնում է Քեռի Ֆեռդորը:

— Որպեսզի տերերս ինձ չտանեն:

— Այդ ո՞վ պետք է քեզ տանի: Ի՞նչ տերեր:

— Պրոֆեսորը կտանի: Չէ՞ որ ես նրա կատուն եմ: Շարիկին էլ կարող է տանել: Ախր Շարիկն էլ է նրանը:

Քեռի Ֆեռդորը նույնիսկ տխրեց. իսկապես որ կարող են տանել:

— Լսիր, Մատրոսկին,— ասում է նա,— ինչպե՞ս կտանեն, եթե իրենք են քեզ տնից վռնդել:

— Բանն էլ հենց այդ է, որ չեն վռնդել,— ասում է կատուն:— Երբ նրանք մեկնում էին, ինձ իրենց ծանոթների մոտ թողեցին: Սրանք էլ՝ ուրիշ ծանոթների: Իսկ այդ ուրիշ ծանոթներից ինքս փախա: Նրանք ինձ փակել էին խորդանոցում, որպեսզի բուրդս շաղ չտամ սենյակներով մեկ: Երեւի Շարիկն էլ է այդ պատճառով անտուն մնացել:

Քեռի Ֆեռդորը մտածմունքի մեջ ընկավ, իսկ կատուն շարունակեց.

— Չէ, նա լավ պրոֆեսոր է: Շատ լավ, բայց ես հիմա ամենալավի մոտ էլ չեմ գնա: Ես, Քեռի Ֆեռդոր, ուզում եմ քեզ հետ ապրել եւ կով պահել:

Քեռի Ֆեռդորն ասում է.

— Ճիշտն ասած, չգիտեմ էլ, թե ինչ անեմ: Գուցե ուրի՞շ գյուղ տեղափոխվենք:

— Մեծ գլխացավանք է,— առարկում է կատուն:— Ե՛վ Մուռկային պետք է տեղափոխենք, ե՛ւ իրերը... Եվ հետո, այստեղ բոլորը մեզ ընտելացել են: Ոչինչ, Քեռի Ֆեռդոր, մի՛ հուսահատվիր: Ես ընդհատակում էլ կապրեմ: Դու քո գործին նայիր:

— Ի՞նչ գործ:

— Հիմա կասեմ: Չմեռը քթներիս տակ է, հարկավոր է փայտ պաշարել: Մի պարան վերցրու եւ գնա անտառ: Շարիկին էլ հետդ տար:

Բայց երբ Շարիկն իմացավ պրոֆեսորի գալու մասին, ինքն էլ չցանկացավ տնից դուրս գալ:

— Գնա՛, գնա՛,— ասում է կատուն:— Դու վախենալու բան չունես: Քեզ նույնիսկ հարազատ մայրդ էլ չի ճանաչի: Չէ՞ որ հիմա պուղել ես դարձել:

Եվ նրանք համաձայնեցին: Շարիկը վերցրեց պարանը, սողցն ու կացինը, իսկ Քեռի Ֆեռդորը գնաց տրակ-տրակ Միսյային գործի գցելու:

Կատուն նրանց ասում է.

— Հիշեցեք, հարկավոր է միայն կեչի կտրել. Կեչու փայտը ամենից լավն է.

Քեռի Ֆեռդորը համաձայն չէ:

— Ափսոս եմ կեչիները: Շատ են գեղեցիկ:

Կատուն ասում է.

— Դու, Քեռի Ֆեռդոր- ոչ թե գեղեցկության մասին մտածիր, այլ ցրտի: Երբ քառասուն աստիճան սառնամանիքը դուռդ կտրի, ի՞նչ ես անելու:

— Չգիտեմ,— պատասխանում է Քեռի Ֆեռդորը:— Բայց եթե բոլորն էլ սկսեն կեչի կտրել, անտառի փոխարեն միայն կոճղեր կմնան:

— Ճիշտ է,— ասում է Շարիկը:— Միայն պառավների համար է լավ, որ անտառի փոխարեն կոճղեր լինեն: Դրանց վրա կարող են նստել: Իսկ թռչուններն ու նապաստակներն ի՞նչ կանեն: Դու նրանց մասին մտածե՛լ ես:

— Նապաստակների մասին էլ պետք է մտածե՛մ,— գոռում է կատուն:— Իսկ իմ մասին ո՞վ պետք է մտածի: Վալենտին Բերեստկո՞վը:

— Իսկ ո՞վ է Վալենտին Բերեստկովը:

— Չգիտեմ ով է: Միայն գիտեմ, որ այդպես էր կոչվում այն նավը, որով նավարկել է իմ պապը:

— Երեւի նա լավ մարդ է եղել, որ քո պապը նրա անունը կրող նավով է նավարկել,— ասում է տղան:— Եվ նա հավանաբար կեչիներ չէր կտրատի:

— Բա ի՞նչ կաներ,— հարցնում է կատուն:

— Երեւի ցախ կհավաքեր,— ենթադրում է Շարիկը:

— Ա՛յ, մենք էլ այդպես կանենք,— ասում է Քեռի Ֆեռդորը:

Եվ Քեռի Ֆեռդորն ու Շարիկը գնացին ցախ հավաքելու: Տրակտորը լիքը ցախ բարձեցին եւ դեռ մի ամբողջ կույտ էլ ետեւից կապեցին: Իսկ հետո կարտոֆիլ խորովեցին խարույկի վրա, սունկ խորովեցին ու սկսեցին ուտել:

Իսկ տրակ-տրակ Միտյան նայե՛ց-նայե՛ց եւ հանկարծ ուժգին դողաց: Քեռի Ֆեռդորը քիչ մնաց խեղդվեր, իսկ Շարիկը երկու մետր ետ ցատկեց նույնիսկ:

— Բոլորովին մոռացել էի այդ դողոսնին,— ասում է:— Կարծեցի, թե ինքնաթափ մեքենան է գալիս ինձ վրա:

— Իսկ ես կարծեցի, թե ռուսը պայթեց,— ասում է Քեռի Ֆեռդորը:— Հարկավոր է նրան ուտելու բան տալ: Թե չէ մեզ են աշխարհը կուղարկի: Շոգեմալի նման սուլում է:

Նրանք կերակրեցին տրակտորին ու որոշեցին տուն վերադառնալ: Մեկ էլ այդ պահին մի նապաստակ վազեց նրանց մոտով: Շարիկը բղավեց.

— Տե՛ս, տե՛ս, որսը:

Քեռի Ֆեռդորը հանգստացրեց նրան.

— Ինչ է, մոռացե՞լ ես: Չէ՞ որ դու հիմա պուղել ես: Ասա. «Թո՛ւհ, նապաստակ: Հիմա ինձ նապաստակները բոլորովին չեն հետաքրքրում: Ինձ միայն հետաքրքրում է՝ մաշիկները տիրոջս մատուցել»:

Բայց Շարիկը իրենն է ասում.

— Թո՛ւհ, մաշիկներ: Մաշիկները հիմա ինձ չեն հետաքրքրում: Ինձ հետաքրքրում է՝ տիրոջս համար նապաստակ տանել: Ա՛յ, հիմա ես դրան ցույց կտամ:

Եվ այնպես սլացավ նապաստակի ետեւից, որ ծառերը հակառակ ուղղությամբ վազեցին: Իսկ Քեռի Ֆեռդորը տուն գնաց: Նա շատ ցախ էր բերել: Բայց Մատրոսկինը, միեւնույն է, դժգոհ էր:

Այդ ցախից ոչ թե տաքություն կստանանք, այլ միայն ճրթճրթոց կլսենք: Դա փայտ չէ, այլ՝ աղբ: Ես ուրիշ կերպ կվարվեմ:

Գլուխ տասնհինգերորդ — Նամակ արեւի ինստիտուտին

Կատուն Քեռի Ֆեռդորից մատիտ խնդրեց եւ սկսեց ինչ-որ բան գրել:

Քեռի Ֆեռդորը հարցնում է.

— Այդ ի՞նչ ես անում:

Կատուն պատասխանում է.

— Նամակ եմ գրում մի ինստիտուտի, որտեղ արեւ են ուսումնասիրում: Այդ ինստիտուտի հետ ես կապեր ունեմ:

— Իսկ ի՞նչ է նշանակում «կապեր»,— հարցնում է Քեռի Ֆեռդորը:

— Դա գործնական ծանոթություն է,— բացատրում է կատուն:— Երբ մարդիկ լավություն են անում միմյանց, առանց որեւէ առիթի, որեւէ շահի: Հանուն հին բարեկամության:

— Պարզ է,— ասում է Քեռի Ֆեռդորը:— Օրինակ, եթե տղան ավտոբուսում առանց որեւէ պատճառի իր տեղը զիջում է ծեր կնոջը, ուրեմն դա անում է ծանոթության կարգով: Հանուն հին բարեկամության:

— Չէ, դա ուրիշ բան է,— ասում է կատուն:— Նա ուղղակի քաղաքավարի տղա է եղել: Կամ թե չէ ուսուցչուհին էլ է նույն ավտոբուսի մեջ եղել: Այ, եթե տղան մի ժամանակ պառավի համար կարտոֆիլ է մաքրել, նա էլ տղայի համար այդ ընթացքում խնդիր է լուծել, նշանակում է, նրանց ծանոթությունը գործնական է եղել: Եվ նրանք միշտ մեկը մյուսին կօգնեն:

— Իսկ քեզ ի՞նչ օգնություն է պետք:

— Ես ուզում եմ, որ ինձ համար մի փոքրիկ արեւ ուղարկեն: Տնային:

— Լինո՞ւմ են այդպիսի արեւներ,— զարմանում է տղան:

— Այ, կտեսնես,— ասում է կատուն եւ հանկարծ գոռում է.— Ո՞վ թոցրեց մատիսու:

«Առ ու փախիր» ճայակը պահարանի վրայից պատասխանում է.

— Այդ ես եմ, փոստատար Պեչկինը: «Մուրզիկա» ամսագիրն եմ բերել:

— Տո՛ւր մատիսու,— հարմայում է Մատրոսկինը:

Բայց այնքան էլ հեշտ չէր ճայակից ինչ-որ բան վերցնել: Կես ժամ շարունակ կատուն վազվզում էր նրա ետեւից, մինչեւ որ վերջապես խլեց մատիտը: Ճայակը դրա համար նեղացավ: Եվ հենց որ Մատրոսկինը շրջվում էր, նա հարձակվում էր ետեւից եւ, հո՛ւպ, քաշում պոչից: Կատուն անսպասելիությունից ամեն անգամ վեր էր թռչում մինչեւ առաստաղ: Իսկ Քեռի Ֆեռդորն այնպես էր ծիծաղում, որ աչքերն արցունքակալել էին:

Վերջապես կատուն ավարտեց նամակը: Բովանդակությունը այսպիսին էր.

«Միրելի գիտնականներ:

Ձեզ մոտ, հավանաբար, տաք է: Իսկ մեզ մոտ շուտով ձմեռ է լինելու: Բայց իմ տերը՝ Քեռի Ֆեռդորը, թույլ չի տալիս փայտ կտրատել: Չի հասկանում, որ կառնչենք, եթե ցախի հուլսին մնանք: Խնդրում եմ մի տնային արեւ ուղարկեք: Թե չէ հետո ուշ կլինի:

Հարգանքներով՝ կատու Մատրոսկին»:

Հետո նա գրեց հասցեն. «Մոսկվա, Արեւի ֆիզիկայի ինստիտուտ, Արեւածագի եւ Մայրամուտի բաժին, պատուհանի մոտ կանգնած գիտնականին, որի խալաթի վրա կոճակներ չկան: Եվ կոշիկների թելերն էլ տարբեր են»:

Այդ պահին, ատամների մեջ մի նապաստակ սեղմած, հայտնվեց Շարիկը: Ե՛վ նապաստակն է լեզուն դուրս գցալ, ե՛ւ Շարիկը: Երկուսն էլ հոգնած են: Բայց Շարիկը երջանիկ է, իսկ նապաստակն այնքան էլ ուրախ չէ:

— Տեսե՛ք,— ուրախ ասում է Շարիկը,— որսացի:

— Իսկ ինչո՞ւ,— հարցնում է կատուն:

— Ինչպե՛ս թե ինչու:

— Հենց այդպես: Ի՞նչ պետք է անես:

— Չգիտեմ,— պատասխանում է շունը:— Իմ գործը որսալն է: Իսկ թե ինչ պետք է անել, դա արդեն թող տերս ուրոշի: Գուցե մանկապարտեզ կհանձնի նրան: Կամ էլ բուրդը կպոկի եւ թաթմաններ կգործի:

— Տերդ որոշում է, որ նրան պետք է ազատ արձակես,— ասում է Քեռի Ֆեոդորը:— Գազանները պետք է անտառում ապրեն: Տունը գազանանոց չպիտի դարձնենք:

Շարիկը տխրեց, ասես ներսում լամպը մարեց, բայց չվիճեց:

Իսկ Քեռի Ֆեոդորը նապաստակին մի գազար տվեց եւ տարավ արտասանդուղք:

— Դե,— ասում է,— փախի՛ր:

Իսկ նապաստակը ոչ մի տեղ չի փախչում: Հանգիստ նստել ու նայում է:

Այստեղ Մատրոսկինն անհանգստանում է. լավ է, մի բնակիչ էլ ավելացավ: Իսկի եղածին չգիտենք ինչպես պահենք:

Նա վերցնում է Շարիկի հրացանը, թաքուն մոտենում նապաստակին եւ այնպես է կրակում ականջի տակ, որ նապաստակը վեր է թռչում: Ուտքերն օդում թափահարում է ու գնդակի պես սլանում: Մատրոսկինն էլ պակաս չի վախենում, ինքն էլ գնդակի պես հակառակ կողմի վրա է սուրում: Միայն հրացանն է մնում ընկած, ու կապույտ ծուխն է վեր բարձրանում:

Իսկ Շարիկը, արտասանդուղքին կանգնած, գլոր-գլոր արցունքներ է թափում աչքերից: Քեռի Ֆեոդորն ասում է.

— Դե լավ, լաց մի՛ լինի: Ես մի բան եմ մտածել քեզ համար: Ֆոտոապարատ կգնենք, ֆոտոռոտորդությամբ կբաղվես: Գազաններին կնկարես ու լուսանկարները տարբեր ամսագրերի կուղարկես:

Հավանաբար, դա իսկապես լավագույն միջոցն էր: Մի կողմից՝ դա, այնուամենայնիվ, որսորդություն էր: Մյուս կողմից՝ հարկ չէր լինի գազաններին սպանել:

Ու Շարիկն սպասեց լուսանկարչական ապարատին այնպես, ինչպես երեխաներն սպասում են Մայիսի մեկի տոնակատարությանը:

Գլուխ տասնվեցերորդ — Հորթուկը

Այն օրվանից, երբ Մատրոսկինը ընդհատակ անցավ, Քեռի Ֆեոդորի համար կյանքը դժվարացավ: Մուռկային դաշտ էր քշում Քեռի Ֆեոդորը: Իսանութ էր գնում Քեռի Ֆեոդորը: Ջրհորից ջուր էր բերում դարձյալ Քեռի Ֆեոդորը: Իսկ առաջ այդ ամենով զբաղվում էր կատուն: Շարիկից էլ առանձնապես օգուտ չկար: Որովհետեւ նրա համար ֆոտոապարատ էին գնել: Առավոտից անտառ էր գնում եւ մինչեւ կեսօր վազվզում նապաստակների ետեւից, որ նրանց նկարի: Մյուս կեսն էլ վազվզում էր, որ նկարները բաժանի:

Ինչ-ինչ, բայց ձանձրանալու ժամանակ չունեք Քեռի Ֆեոդորը: Եվ ահա մի նոր պատմություն տեղի ունեցավ: Առավոտյան, երբ դեռ քնած էին, մեկը դուռը թակեց:

Մատրոսկինը լեղանաք եղավ. չինի՞ պրոֆեսորն է եկել իր ետեւից: Եվ վառարանից ցատկեց ու մտավ հատակի տակ: (Հիմա նա հատակի անցքը միշտ բաց էր պահում: Իսկ նկուղում մի փոքրիկ պատուհան կար, որով նա կարող էր փախչել բանջարանոց, այնտեղից էլ՝ անտառ): Անկողնում պառկած Քեռի Ֆետոդորը հարցնում է.

— Ո՞վ է:

Թակողը Շարիկն էր.

— Աչքներդ լույս, մեր կովը հորթուկ է ծնել:

Քեռի Ֆետոդորն ու կատուն վազեցին գոմ: Եվ իսկապես. կովի կողքին մի հորթուկ էր կանգնած: Իսկ երեկ չկար:

Մատրոսկինն անմիջապես սկսեց երեւակայել. իբր թե տեսեք, իր կովն էլ է օգուտ տալիս: Ոչ թե միայն սփռոց ուտել գիտի: Իսկ հորթուկը նայում էր նրանց ու շրթունքները չփչփացնում:

— Հարկավոր է սրան տուն տանել,— ասում է կատուն:— Այստեղ կմրսի:

— Մո՞րն էլ պետք է տուն տանենք,— հարցնում է Շարիկը:

— Չէ մի՛, էդ էր պակաս,— ասում է Քեռի Ֆետոդորը:— Տանը սավան ու սփռոց չի թողնի, բոլորը կուտի: Թող այդտեղ մնա:

Հորթուկին տարան տուն եւ սկսեցին ուշադիր զննել: Հորթուկն ամբողջապես ծածկված էր մազերով ու թաց էր: Իսկ ընդհանրապես, նա ցլիկ էր: Սկսեցին միտք անել, թե անունը ինչ դնեն: Շարիկն ասում է.

— Մտածելու ի՞նչ կա, եկեք անունը Բորիկ դնենք:

Կատուն ծիծաղից թուլացավ.

— Քիչ մնա, Ռեքս էլ կդնես: Կամ թե չէ՝ Տուզիկ: Կուզիկ, Տուզիկ, կեր մի թուզիկ: Ախր նա ցուլ է, ոչ թե ինչ-որ սպանիել: Նրան լուրջ անուն է պետք: Օրինակ՝ Արիստոֆան: Ե՛վ գեղեցիկ անուն է, ե՛ւ պարտավորեցնող:

— Իսկ ո՞վ է Արիստոֆանը,— հարցնում է Շարիկը:

— Չգիտեմ,— ասում է կատուն:— Միայն թե այն շոգենավը, որով նավարկում էր տաստս, այդ անունն էր կրում:

— Շոգենավն ո՛ւր, հորթուկն ուր,— ասում է Քեռի Ֆետոդորը:— Համ էլ ո՛ւմ դուր կգա, որ հորթուկին իր անունով կոչեն: Եկեք այսպես անենք: Թող մեզնից յուրաքանչյուրը մի անուն մտածի եւ թողի վրա գրի: Որ թուղթը որ հանենք գլխարկի միջից, դա էլ թող լինի հորթուկի անունը:

Առաջարկը բոլորին դուր եկավ: Եվ սկսեցին մտածել: Կատուն գրեց՝ Սրընթաց: Ե՛վ ծովային է, ե՛ւ գեղեցիկ: Քեռի Ֆետոդորը գրեց՝ Գավրյուշա: Դա շատ էր սագում հորթուկին: Իսկ երբ մեծանա, ցուլ դառնա, նրանից ոչ ոք չի վախենա: Որովհետեւ Գավրյուշա անունով ցուլը չար չի լինի, միայն բարի կարող է լինել:

Իսկ Շարիկը մտածեց, մտածեց ու ոչ մի բան չկարողացավ գտնել: Եվ որոշեց.

— Ես էլ կգրեմ այն, ինչ կանցնի մտքովս:

Եվ նրա մտքով անցավ «թեյնիկ» բառը: Նա այդպես էլ գրեց ու շատ գոհ մնաց: Նրան դուր եկավ այդ անունը՝ Թեյնիկ: Ինչ-որ ազնիվ բան կար դրա մեջ, իսպանական: Ու երբ սկսեցին գլխարկից անունները հանել, հենց «Թեյնիկն» էլ դուրս քաշեցին: Կատուն նույնիսկ հոգոց հանեց. այ՛ թե անուն է, հա՛: Միելնույն է, թե նրա անունը Կաթսա կամ Թավա դնեիր: Քիչ մնա փլավքամիչ կասես:

— Դո՛ւ ինչ անուն ես մտածել, Քեռի Ֆեռդոր,— հարցնում է Շարիկը:

— Գավրյուշա:

— Իսկ ես՝ Սրընթաց:

— Ինձ Գավրյուշան է դուր գալիս,— հանկարծ ասում է Շարիկը:— Թող նրա անունը Գավրյուշա լինի: Ես շտապելուց Թեյնիկ գրեցի:

Կատուն համաձայնում է:

— Թող Գավրյուշա լինի: Շատ լավ անուն է: Հազվադեպ:

Ու այդպես հորթուկը դարձավ Գավրյուշա: Այդ ժամանակ մի հետաքրքիր խոսակցություն սկսվեց: Այն մասին, թե հորթուկն ումն է: Չէ՞ որ կովը վարձով էին բերել: Քեռի Ֆեռդորն ասում է.

— Կովը պետական է: Նշանակում է հորթուկն էլ է պետական:

Իսկ կատուն համաձայն չէ:

— Կովը իսկապես պետական է: Բայց այն ամենը, ինչ-որ նա տալիս է՝ կաթ կամ հորթուկ, մերն է: Դե, Քեռի Ֆեռդոր, ինքդ ասա: Ա՛յ եթե սառնարան վարձած լինեինք, ո՞ւմը կլինեիր:

— Պետական:

— Ճիշտ է, իսկ սառույցը, որ նա արտադրում է, ո՞ւմն է:

— Սառույցը մերն է: Մենք նրան հենց սառույցի համար ենք վերցնում:

— Այստեղ էլ այդպես պետք է լինի: Բոլորը, ինչ կովը տալիս է, մեզ է պատկանում: Դրա համար էլ, վերցրել ենք նրան:

— Բայց մենք մի կով ենք վերցրել: Իսկ հիմա երկուսն է դարձել: Եթե կովը մերը չի, նշանակում է հորթուկն էլ մերը չի:

Մատրոսկինը նույնիսկ բարկացավ:

— Վերցրել ենք: Բայց վերցրել ենք անդորրագրով:— Ու անդորրագիրը բերեց:— Ահա՛, տեսեք, թե ինչ է գրված. «Կով: Շիկամազ: Մեկ հատ»: Հորթուկի մասին ոչինչ գրված չէ: Եվ քանի որ կովը վերցրել ենք անդորրագրով, անդորրագրով էլ կվերադարձնենք՝ մեկ հատ:

Այստեղ Շարիկը մեջ ընկավ.

— Չեմ հասկանում, թե ինչու եք վիճում: Չէ՞ որ դու ուզում էիր կովը գնել, Մատրոսկին: Եթե քեզ դուր գար: Դե գնիր: Հորթուկն էլ կմնա մեզ:

— Ես իմ Մուռկայից ոչ մի դեպքում չեմ բաժանվի,— ասում է կատուն:— Անպայման կգնեմ: Դա հենց այնպես սկզբունքի համար էի վիճում: Որովհետև Քեռի Ֆետոդորը իրավացի չէր:

Մինչ նրանք վիճում էին, հորթուկը ժամանակն անտեղի չկորցրեց: Կերավ Քեռի Ֆետոդորի երկու թաշկինակը: Նա սեւուկ էր, իսկ մայրիկը՝ շիկամազ: Բայց բնավորությամբ մորն էր քաշել. ինչ պատահեր՝ ուտում էր:

Գլուխ տասնյոթերորդ — Չրույց պրոֆեսոր Սյոմինի հետ

Գավրյուշա հորթուկի հայտնվելուց հետո տնտեսության մեջ գործերն ավելի շատացան:

Եվ այդ ժամանակ Քեռի Ֆետոդորը հասկացավ, որ ինքը առանց Մատրոսկինի օգնության կորած է: Լավն այն է, գլուխն առնի ու գնա ծնողների մոտ: Ու որոշեց խոսել պրոֆեսոր Սյոմինի հետ:

Նա հազավ ամենալավ բլուզը, ամենալավ շավարը, սանրվեց ինչպես հարկն է ու գնաց:

Ահա նա հասավ պրոֆեսորի ամառանոցին ու զանգ տվեց: Ամմիջապես դուռը բացեց փոշեծծիչը ձեռքին մի տատիկ.

— Ի՞նչ ես ուզում, տղա:

— Ուզում եմ պրոֆեսորի հետ խոսել:

— Լավ, ներս արի,— ասաց տատիկը:— Միայն թե ոտքերդ մաքրիր:

Քեռի Ֆետոդորը ներս մտավ եւ ապշեց այն բանից, թե որքան մաքուր էր շուրջը: Ամեն ինչ փայլում էր, ինչպես քաղաքի բնակարանում: Չորս կողմը գրքերով լի պահարաններ էին, բազկաթոռներ ու աթոռներ: Խոհանոցն էլ ամբողջապես սպիտակ էր:

Տատիկը Քեռի Ֆետոդորի ձեռքից բռնեց ու տարավ պրոֆեսորի սենյակը:

— Ահա,— ասաց նա,— քեզ մոտ է եկել այս երիտասարդը, Վանյա:

Պրոֆեսորը գլուխը բարձրացրեց սեղանից ու ասաց.

— Բարեւ, տղա, ինչո՞ւ ես եկել:

— Ուզում եմ կատվի մասին հարցնել:

— Ի՞նչ պիտի հարցնես կատվի մասին:

— Ենթադրենք դուք մի կատու եք ունեցել,— ասում է Քեռի Ֆետոդորը:— Իսկ հիմա նա ապրում է ուրիշ տեղ եւ չի ուզում գալ ձեզ մոտ: Դուք կարո՞ղ եք նրան վերցնել, թե ոչ:

— Ոչ,— պատասխանում է պրոֆեսորը:— Եթե նա չի ուզում գալ ինձ մոտ, ինչպե՞ս վերցնեմ: Դա ճիշտ չի լինի: Իսկ ո՞ր կատվի մասին եք ասում:

— Մատրոսկինի: Նա առաջ ձեզ մոտ է ապրել: Իսկ հիմա ինձ մոտ է:

— Իսկ դուք ի՞նչ գիտեք, որ նա չի ուզում ինձ մոտ գալ:

— Ինքն է ինձ ասել:

Պրոֆեսորը վեր թռավ տեղից:

— Ո՞վ է ասել:

— Կատու Մատրոսկինը:

— Լսեցեք, երիտասարդ,— զարմացավ պրոֆեսորը,— այդ որտե՞ղ եք տեսել, որ կատուն խոսի:

— Իմ տանը:

— Չի՛ կարող պատահել,— ասում է պրոֆեսոր Սյոմինը:— Իմ ամբողջ կյանքում կենդանիների լեզուներ եմ ուսումնասիրել եւ ինքս էլ գրեթե կատվերեն մի քիչ գիտեմ, բայց խոսող կատու երբեք չեմ տեսել: Չե՞ք կարող ինձ նրա հետ ծանոթացնել:

— Իսկ դուք նրան չե՞ք վերցնի: Չե՞ որ ձեր կատուն է:

— Ոչ, ոչ: Չեմ վերցնի: Գիտե՞ք ինչ, դուք ինձ հյուր եկեք այդ կատվի հետ միասին: Ճաշելու: Այսօր ես շատ համեղ ապուր ունեմ:

Քեռի Ֆեոդորը գնաց կատվին կանչելու: Նա ուզում էր Շարիկին էլ հրավիրել, բայց Շարիկը կտրականապես հրաժարվեց.

— Ես սեղանի մոտ նստել էլ չգիտեմ եւ ընդհանրապես վախենում եմ ու ամաչում:

— Ինչի՞ց ես վախենում:

— Վախենում եմ, որ ինձ վերցնեն:

— Խենթո՞ւկ: Ախր նա ասաց, որ եթե կենդանին չի ուզում, ուրեմն չի կարելի վերցնել:

— Նա կատուների մասին է ասել: Իսկ շների մասին դեռ հայտնի չի: Ավելի լավ է մնամ տանը եւ լուսանկարները երեւակեմ:

Ու գնացին երկուսով՝ Քեռի Ֆեոդորն ու Մատրոսկինը:

Երբ տեղ հասան, նրանց համար արդեն սեղան էր բացված: Հրաշալի սեղան էր: Ե՛վ պատառաքաղներ կային, ե՛ւ գդալներ, ե՛ւ հաց, ե՛ւ ապուրն էլ իսկապես շատ համեղ էր՝ կաթնասերով բորշչ էր: Պրոֆեսորն անընդհատ խոսում էր կատվի հետ: Նա հարցրեց.

— Այ, ես ուզում եմ ճշտել: Կատուների լեզվով ինչպե՞ս կասեն. «Չմոտենաք ինձ, ես ձեզ կճանկեմ»:

Մատրոսկինը պատասխանեց.

— Դա ոչ թե լեզվով կլինի, այլ՝ ճանկերով: Հարկավոր է մեջքը ուռցնել, աջ թաթը բարձրացնել ու ճանկերն արձակել.

— Իսկ եթե «2222222» ավելացնե՞նք,— հարցրեց պրոֆեսորը:

— Այդ դեպքում,— պատասխանեց կատուն,— դա կատվերեն հայհոյանք դուրս կգա: Մոտավորապես այսպես. «Չմոտենաք ինձ, ես ձեզ կճանկեմ: Ավելի լավ է, կորեք շան տատիկի ծոցը»:

Եվ պրոֆեսորը նրա բոլոր ասածները գրի էր առնում: Իսկ հետո շատ կոնֆետ նվիրեց եւ կատվի համար մի բանկա կաթնասեր:

— Այո,— ասում է պրոֆեսորը,— ես ոչ թե կատու, այլ ոսկի եմ ունեցել: Չեմ իմացել: Թե չէ վաղուց ակադեմիկոս դարձած կլինեի:

Նա Քեռի Ֆետոդորին նվիրեց նաեւ գազանների լեզվի մասին գրած իր գիրքը ու նրան միշտ իր մոտ էր հրավիրում: Ինքն էլ խոստացավ այցելել: Ընդհանրապես նա շատ լավ մարդ դուրս եկավ: Եվ այդ օրվանից կատու Մատրոսկինը դուրս եկավ ընդհատակից ու այլեւս ամեն դատարկ բանի պատճառով վառարանից իրեն հատակի տակ չէր նետում:

Գլուխ տասնութերորդ — Փոստատար Պեչկինի նամակը

Հայրիկն ու մայրիկը շատ էին կարոտել Քեռի Ֆետոդորին: Նրանց համար կյանքն անհիմաստ էր դարձել: Առաջ ժամանակ էլ չէին ունենում նրանով զբաղվելու. տնտեսության հոգսերը, հեռուստացույցը, երեկոյան թերթերը խլում էին ամբողջ ժամանակը: Իսկ հիմա այնքան ազատ ժամանակ էին ունենում, որ երկու Քեռի Ֆետոդորի էլ կրավականացներ: Չգիտեին, թե որտեղ վատնեն այդ ժամանակը: Ծարունակ Քեռի Ֆետոդորից էին խոսում եւ փոստարկը ստուգում՝ Պրոստոկվաշինո գյուղից արդյոք նամակ չկա՞:

Մայրիկն ասում է.

— Հիմա ես շատ բան հասկացա: Եթե Քեռի Ֆետոդորին գտնենք, նրա համար մի դայակ եմ վարձելու: Որպեսզի ոչ մի քայլ երեխայից չհեռանա: Այդ դեպքում Քեռի Ֆետոդորը ոչ մի տեղ էլ չի փախչի:

— Բոլորովին էլ ճիշտ չես անի,— ասում է հայրիկը:— Չէ՞ որ նա տղա է: Նրան ընկերներ են պետք, ձեղնահարկ, տարբեր տեսակի հողիկներ: Իսկ դու ուզում ես նրան փափկասյուն օրիորդ դարձնել:

— Ոչ թե փափկասյուն, այլ փափկասո՛ւն:

— Թող թեկուզ փափկանուշ լինի,— բղավում է հայրիկը:— Չէ՞ որ նա տղա է: Հիմա նույնիսկ աղջիկներն են աշխույժ ու չարանճի: Մանկապարտեզի մոտով անցա այն պահին, երբ երեխաներին քնեցնում էին: Այնպես էին ցատկոտում մահճակալների վրա, քիչ էր մնում առաստաղին հասնեին: Ոնց որ ծղրիղներ: Ծուլ էին լինում շավարների միջից: Նույնիսկ ես ցատկոտելու ցանկություն զգացի:

— Դե ցատկիր, ցատկիր,— ասում է մայրիկը:— Ցատկիր մինչեւ առաստաղ: Ծուլ եկ շավարիդ միջից: Միայն թե ես թույլ չեմ տա, որ իմ տղային փչացնես: Եվ ոչ շուն կմտնի մեր տուն, ոչ էլ կատու: Ծայրահեղ դեպքում միայն կրիա կհանդուրժեմ, այն էլ տուփի մեջ:

Եվ ամեն օր նրանք խոսում էին այսպես: Մայրիկն ավելի ու ավելի էր խստանում: Որոշել էր ոչ հայրիկին, ոչ էլ Քեռի Ֆետոդորին ազատություն չտալ: Բայց ահա փոստատարներից սկսեցին նամակներ ստացվել: Նախ՝ մեկը: Հետո՝ մի հատ էլ: Հետո՝ միանգամից տասը հատ: Բայց լավ նորություններ չկային: Նամակների բովանդակությունն այսպիսին էր.

«Բարեւ ձեզ, հայրիկ ու մայրիկ:

Գրում է Պրոստոկվաշինո գյուղի փոստատարը: Իմ անունն է Վիլկին Վասիլի Պետրովիչ: Ես լավ եմ աշխատում:

Դուք հարցնում եք, թե մեր գյուղում Քեռի Ֆեոդոր անունով տղա չկա՞րդ արդյոք: Պատասխանում ենք. այդպիսի տղա մեզ մոտ չկա:

Կա մի մարդ, անունը՝ Ֆեոդոր Ֆեոդորովիչ: Բայց նա պապիկ է, ոչ թե տղա: Եվ, հավանաբար, նա ձեզ պետք չէ:

Մեր կողմերում լավ է եւ ազատ տարածություն էլ շատ կա: Եկեք մեզ մոտ ապրելու եւ աշխատելու:

Ողջուն ձեզ բոլոր պրոստոկվաշինցիներից:

Մեծագույն ողջուններով՝ փոստատար Վիկին»:

Կամ էլ այսպիսին.

«Հարգելի հայրիկ ու մայրիկ:

Գրում եք, որ տնից հեռացել է ձեր քեռին: Ի՞նչ անենք Բայց ի՞նչ գործ ունի էստեղ տղան: Գուցե նա հեռացել է, երբ տղա՞ է եղել, իսկ հիմա մեծացել ու քեռի՞ է դարձել: Այդ դեպքում չեմ հասկանում, թե նվերներն ում համար են:

Գրեք ինձ ու պառավիս, որ իմանանք: Միայն թե շուտ, թե չէ մենք հանգստյան տուն ենք գնալու: Շատ ենք ուզում իմանալ այդ հանելուկային գաղտնիքի պատասխանը:

Փոստատար Լոժկին եւ իր պառավ կին»:

Շատ կային տարբեր տիպի նամակներ, բայց այն, ինչ որ պետք էր, չկար:

Մայրիկն ասում է.

— Վերջը Քեռի Ֆեոդորին չենք գտնելու: Արդեն քսանմեկ նամակ է եկել, իսկ նրա մասին ոչ մի խոսք չկա:

Հայրիկը նրան հանգստացնում է.

— Ոչինչ, ոչինչ: Կապասենք քսաներկուերորդին:

Եվ ահա եկավ քսաներկուերորդը: Մայրիկը բացում է նամակն ու աչքերին չի հավատում:

«Բարեւ ձեզ, հայրիկ ու մայրիկ:

Գրում է փոստատար Պեչկինը Պրոստոկվաշինո գյուղից: Դուք հարցնում եք Քեռի Ֆեոդոր անունով տղայի մասին: Նրա մասին դուք հայտարարություն էլ էիք տպել թերթում: Այդ տղան ապրում է մեզ մոտ: Վերջերս գնացի նար տուն՝ ստուգելու, թե բոլո՞ր սալօջախներն են արդյոք անջատված, իսկ նրա կովը այնպես հարու տվեց ինձ, որ ստիպված ծառը բարձրացա:

Հետո էլ նրա տանը թեյ խմեցի եւ աննկատելիորեն մի կոճակ կտրեցի նրա բաճկոնից: Տեսեք, արդյո՞ք ձեր կոճակն է: Եթե կոճակը ձերն է, ուրեմն տղան էլ է ձերը»:

Մայրիկը ծրարից հանում է կոճակը եւ ճշում.

— Սա իմ կոճակն է: Ես ինքս եմ կարելի Քեռի Ֆեոդորի բաճկոնին:

Հայրիկն էլ մի կողմից է բղավում.

— Ուռա՛:

Եվ ուրախությունից մայրիկին գրկում ու վեր-վեր է նետում: Այդ պահին ակնոցն ընկնում է աչքերից, ու նա չի տեսնում մայրիկին, որպեսզի բռնի: Լավ է, որ մայրիկը բազմոցի վրա է ընկնում, թե չէ հայրիկը նրա ձեռքից չէր պրծնի:

Եվ մայրիկը շարունակում է կարդալ.

— «Ձեր տղայի գործերը շատ լավ են: Ե՛վ տրակտոր ունի, ե՛ւ կով: Չանազան կենդանիներ է պահում: Մի շատ խորամանկ կատու էլ ունի: Այդ կատվի պատճառով ես մեկուսարան ընկա. ինձ այնպիսի կաթ էր հյուրաստիքել, որից գժվում են:

Կարող եք գալ ձեր տղայի հետեւից, քանի որ նա ոչինչ չգիտի: Ես էլ նրան ոչինչ չեմ ասի: Բայց հետներդ մի հեծանիվ բերեք, որ ես նստեմ ու նամակներ բաժանեմ: Նոր շավարից էլ չէի հրաժարվի:

Ցտեսություն: Մոժայսկի շրջանի Պրոստոկվաշինո գյուղի փոստատար՝ Պեչկին»:

Նամակն ստանալուց հետո հայրիկն ու մայրիկը պատրաստվում են ճամփա ընկնել, իսկ Քեռի Ֆեոդորը ոչինչ չգիտեր:

Գլուխ տասնիններորդ — Ծանրոցը

Առավոտները գետինն արդեն սառած էր լինում, ձմեռը մոտենում էր: Ամեն մեկն իր գործով էր զբաղվում: Ծարիկը լուսանկարչական ապարատը ձեռքին վազվզում էր անտառում: Քեռի Ֆեոդորը կերաման էր պատրաստում թռչունների եւ անտառային զագանների համար: Իսկ Մատրոսկինը Գավրյուշային դաս էր տալիս: Ամեն ինչ սովորեցնում էր նրան: Փայտը ջուրն էր գցում, հորթուկը գնում էր բերում: Ասում էր՝ «Պառկիր», պառկում էր: Մատրոսկինը հրամայում էր. «Բռնի՛ր, քը՛ս-քը՛ս», հորթուկն անմիջապես վազում էր ու սկսում պոզահարել:

Նա լավ պահակ ցուլ էր դառնում: Եվ ահա մի օր, երբ ամեն մեկն իր գործով էր զբաղված, եկավ փոստատար Պեչկինը:

— Այստե՛ղ է ապրում կատու Մատրոսկինը:

— Ես եմ Մատրոսկինը,— ասում է կատուն:

— Ձեր անունով ծանրոց է ստացվել: Ահա, տեսեք: Միայն թե ձեզ չեմ տա, որովհետեւ դուք փաստաթուղթ չունեք:

Քեռի Ֆեոդորը հարցնում է.

— Բա էլ ինչո՞ւ ես բերել:

— Որովհետեւ կարգն այդպես է: Ծանրոց է եկել, ուրեմն պարտավոր եմ բերել: Իսկ քանի որ փաստաթուղթ չունեք, պետք է չտամ:

Կատուն գոռում է.

— Տվեք ծանրոցը:

— Ի՞նչ փաստաթուղթ ունեք,— ասում է փոստատարը:

— Թաթեր, պոչ եւ բեղեր: Ահա իմ փաստաթուղթը:

Բայց վեճի մեջ Պեչկինին չես հաղթի:

— Փաստաթղթերի վրա միշտ կնիք է լինում եւ համար: Իսկ ձեր պոչի վրա համար կա՞: Բեդերն էլ հեշտությամբ կարելի է կեղծել: Այնպես որ ստիպված եմ ծանրոցը ետ ուղարկել:

— Բա հետո ի՞նչ կլինի,— հարցնում է Քեռի Ֆեոդորը:

— Չգիտեմ: Միայն թե հիմա ամեն օր ես ձեր տուն կգամ: Կբերեմ ծանրոցը, կհարցնեմ փաստաթղթերի մասին եւ ետ կտանեմ: Այդպես երկու շաբաթ շարունակ: Իսկ քանի որ ծանրոցը ոչ ոք չի ստանա, ետ կգնա քաղաք:

— Եվ դա ճիշտ կլինի,— հարցնում է տղան:

— Կարգն այդպես է,— պատասխանում է Պեչկինը:— Գուցե ես ձեզ շատ եմ սիրում, գուցե լաց էլ կլինեմ: Բայց կարգը խախտել չեմ կարող:

— Նա լաց չի լինի,— ասում է Շարիկը:

— Դա արդեն իմ գործն է,— ասում է Պեչկինը:— Կուզեմ՝ լաց կլինեմ, կուզեմ՝ չէ: Ես ազատ մարդ եմ:— Ասաց ու գնաց:

Մատրոսկինը կատաղությունից ուզում էր Գավրյուշային բաց թողնել նրա վրա, բայց Քեռի Ֆեոդորը թույլ չտվեց: Նա ասաց.

— Ահա թե ինչ եմ մտածել: Կգտնենք Պեչկինի արկղի նման մի արկղ ու վրան ամեն ինչ կգրենք: Ե՛վ մեր հասցեն, ե՛ւ ետհասցեն: Կկնքենք ու պարանով կկապենք: Երբ Պեչկինը գա, թեյ կհյուրասիրենք, իսկ արկղները կվերցնենք ու կփոխենք: Ծանրոցը մեզ մոտ կմնա, իսկ դատարկ արկղը կուղարկեն գիտնականներին:

— Իսկ ինչո՞ւ դատարկ,— ասում է Մատրոսկինը:— Արկղում սուկն կդնենք կամ ընկույզ: Թող գիտնականները նվեր ստանան:

— Ուռա՛,— գոռում է Շարիկը: Եվ ուրախությունից իր մոտ է կանչում Գավրյուշային.— Գավրյուշա, եկ ինձ մոտ: Տո՛ւր թաթո՛:

Գավրյուշան ոտքը մեկնում է եւ սկսում պոչն այս ու այն կողմ շարժել, ճիշտ շան նման:

Այդպես էլ արեցին: Վերցրին մի արկղ եւ մեջը սուկն ու ընկույզ լցրին: Նամակ էլ գրեցին.

«Միրելի գիտնականներ.

Շնորհակալություն ծանրոցի համար: Ցանկանում ենք ձեզ առողջություն, նոր գյուտեր: Եվ հատկապես ամեն տեսակ հայտնագործություններ»:

Տակն էլ ստորագրեցին.

«Քեռի Ֆեոդոր՝ տղա:

Շարիկ՝ որսորդական շուն:

Մատրոսկին՝ տնտեսական գործերով զբաղվող կատու»:

Հետո գրեցին հասցեն, ամեն ինչ արեցին այնպես, ինչպես պետք էր, եւ սպասեցին Պեչկինին: Գիշերը նույնիսկ քնել չկարողացան: Անընդհատ մտածում էին. կհաջողվի՞ իրենց բռնած գործը, թե ոչ:

Առավոտյան կատուն կարկանդակ թխեց, Զեռի Ֆետդորը թեյ պատրաստեց: Իսկ Շարիկն ու Գավրյուշան շուտ-շուտ դուրս էին վազում, տեսնեն՝ գալի՞ս է արդյոք Պեչկինը, թե ոչ: Եվ ահա Շարիկը վազում է տուն.

— Գալիս է:

Պեչկինը մոտենում է դռանն ու թակում:

Ճայակը պահարանի վրայից հարցնում է.

— Ո՞վ է.

Պեչկինը պատասխանում է.

— Ես եմ, փոստատար Պեչկինը: Ծանրոց եմ բերել: Բայց չեմ տա: Որովհետև փաստաթուղթ չունեք:

Մատրոսկինը դուրս է գալիս արտասանողուղք եւ հանգիստ ասում.

— Իսկ մեզ պետք էլ չի: Մենք այդ ծանրոցը չենք վերցնի: Ինչնեղի՞ս է պետք գուտալինը:

— Ի՞նչ գուտալին,— զարմանում է Պեչկինը:

— Սովորական: Որով կոշիկներ են մաքրում,— բացատրում է կատուն:— Այդ ծանրոցում հավանաբար գուտալին է:

Պեչկինը նույնիսկ աչքերն է չռում.

— Այդ ո՞վ է ձեզ այդքան գուտալին ուղարկել:

— Քեռիս է ուղարկել,— բացատրում է կատուն:— Նա գուտալինի գործարանում է ապրում, պահակի մոտ: Չորս կողմը գուտալին է, չգիտի ինչ անի: Եվ ահա ուղարկում է, ում պատահի:

Պեչկինը նույնիսկ շփոթվում է: Իսկ Շարիկը մոտենում է ծանրոցին, հոտոտում է ու ասում.

— Ոչ, արկղում բոլորովին էլ գուտալին չէ:

Պեչկինն ուրախանում է.

— Այ, տեսնո՞ւմ եք, գուտալին չէ:

— Օճառ է,— ասում է Շարիկը:

— Ի՞նչ օճառ,— գոռում է Պեչկինը:— Գլուխս մի՛ տարեք: Ինչո՞ւ են ձեզ այդքան օճառ ուղարկել: Ինչ է, բաղնի՞ք եք բացելու:

— Եթե օճառ է,— ասում է Զեռի Ֆետդորը,— ուրեմն մորաքույրս է ուղարկել՝ Չոյա Վասիլեւնան: Նա օճառի գործարանում որպես փորձարկող է աշխատում: Օճառ է փորձարկում: Նրան ավտորուս էլ չի կարելի նստել: Հատկապես անձրեւի ժամանակ:

— Ինչո՞ւ,— հարցնում է Պեչկինը:

— Անձրեւի ժամանակ նա ամբողջովին օճառի փրփուրով է ծածկվում: Ավտորուսը լիքն է մարդկանցով, հենց որ սեղմում են նրան, անմիջապես դուրս է թռչում: Մի անգամ էլ վեցերորդ հարկից աստիճաններով սահել է մինչեւ առաջին հարկ:

Այստեղ էլ Շարիկն է հարցնում.

— Ինչո՞ւ:

— Որովհետեւ հատակը լվացել էին: Աստիճանները թաց են եղել: Իսկ նա էլ ախր սոթիկ է, օճառված:

Լսում է Պեչկինն ու ասում.

— Օճառ է այստեղ, թե ոչ, միեւնույն է, ծանրոցը չեմ տա: Որովհետեւ փաստաթուղթ չունեք: Եվ ընդհանրապես, իզուր եք գլուխս տանում: Ես հիմար չեմ:— Ու թխկթխկացնում է գլխին:

Իսկ ճայակը լսում է թխկթխկոցն ու հարցնում.

— Ո՞վ է:

— Այդ ես եմ, փոստատար Պեչկինը: Ծանրոց եմ բերել ձեզ համար: Այսինքն՝ ոչ թե բերել եմ, այլ տանում եմ: Իսկ դու, բլբլան, ձայնդ կտրիր:

Կատուն նրան ասում է.

— Դե լավ, մի՛ բարկացեք: Ավելի լավ է, եկեք թեյ խմենք: Կարկանդակ եմ թխել:

Պեչկինն անմիջապես համաձայնում է.

— Կարկանդակ շատ եմ սիրում: Եվ ընդհանրապես ձեր տունն էլ եմ շատ սիրում:

Նրան սեղանի մոտ են տանում: Բայց Պեչկինը խորամանկն է: Ծանրոցից չի բաժանվում: Նույնիսկ աթոռի փոխարեն ծանրոցի վրա է նստում:

Այդ ժամանակ Քեռի Ֆեոդորը կոնֆետը դնում է սեղանի մյուս ծայրին: Որպեսզի Պեչկինը կոնֆետի պատճառով ստիպված վեր կենա արկղի վրայից: Բայց Պեչկինին չես խաբի: Նա ծանրոցի վրայից վեր չի կենում, այլ խնդրում է.

— Ա՛յ, այն կոնֆետներն ինձ տվեք: Դրանք շատ լավն են:

Դրան տեսեք, կոնֆետ է ուզում ուտել: Բայց այդ պահին ճայակը փրկում է դրությունը: Պեչկինը երկու կոնֆետ է դնում ծոցագրպանը, որպեսզի տուն տանի: Իսկ ճայակը նստում է նրա ուսին եւ թոցնում կոնֆետները: Փոստատարը բղավում է.

— Վերադարձրու, դրանք իմ կոնֆետներն են:

Ու ճայակի ետեւից է ընկնում: Ծայակը թռչում է խոհանոց: Պեչկինը՝ նրա ետեւից: Այդ պահին էլ Մատրոսկինը փոխում է ծանրոցը: Կոնֆետները ձեռքին՝ Պեչկինը ետ է վազում ու նորից նստում ծանրոցի վրա: Բայց սա արդեն ուրիշ ծանրոց է:

Վերջապես նրանք ամբողջ թեյը խմում են ու կարկանդակներն էլ ուտում: Իսկ Պեչկինը, միեւնույն է, տեղից չի շարժվում: Մտածում է, թե էլի որեւէ բան կտան ուտելու: Շարիկն ակնարկում է.

— Փոստ գնալու ժամանակը չէ՞: Թե չէ շուտով կփակվի:

— Թող փակվի: Եվ իմ բանալին ունեմ:

Մատրոսկինն ասում է.

— Ինձ թվում է, որ ձեր տան սալօջախը անջատված չէ: Շատ հնարավոր է, որ հրդեհ ընկնի:

— Ես սալօջախ չունեմ,— պատասխանում է Պեչկինը:

Այդ ժամանակ Շարիկը Քեռի Ֆեոդորին հարցնում է.

— Կարելի՞ է, ես նրան ուղղակի կծեմ: Ինչո՞ւ չի գնում:

Իսկ Պեչկինը լավ լսողություն ուներ: Ու ամեն ինչ լսում է:

— Ահա թե ինչ,— ասում է նա:— Ես ձեզ մոտ մաքուր սրտով եմ եկել, իսկ դուք ուզում եք ինձ կծել, հա՞: Խնդրեմ: Սրանից հետո ծանրոցն էլ չեմ բերի: Հենց վաղը ես կուղարկեմ:

Նրանց էլ հենց այդ էր պետք: Երբ Պեչկինը գնաց, փակեցին դուռն ու ծանրոցը բացեցին:

Գլուխ քսաներորդ — Արեւը

Ծանրոցի երեսին մի նամակ կար դրված.

«Միրելի կատու:

Բոլորս քեզ հիշում ենք: Ափսոս, որ դու կորել ես»:

— Լավ եմ կորել,— ասում է Մատրոսկինը:— Տնտեսվարն է ինձ վռնդել:

«Ուրախ ենք, որ լավ ես ապրում: Իսկ անտառի ծառերը չպետք է կտրել: Քո տերն իրավացի է:

Քեզ համար փոքրիկ, տնային արեւ ենք ուղարկում: Թե ինչպես պետք է վարվել դրա հետ, դու գիտես: Տեսել ես մեզ մոտ: Կարգավորիչ էլ ենք ուղարկում, որով կարող ես ջերմաստիճանը ավելացնել կամ պակասեցնել: Եթե ինչ-որ բան մոռացել ես, գրիր, ամեն ինչ կբացատրենք:

Հաջողություն: Արելի ֆիզիկայի ինստիտուտ: Պատուհանի մոտ նստող գիտնական Նիկոլաեւ, որի խալաթի կոճակները կտրված են»:

Կատուն ասում է.

— Հիմա լսեք ինձ եւ մի՛ խանգարեք:

Նա արկղից հանեց խողովակաձեւ փաթաթված մի թուղթ: Դա մի մեծ փոխադրանկար էր, որի վրա արեւ էր նկարված: Միայն ոչ թե ներկերով էր նկարված, այլ՝ նուրբ պղնձյա լարերով: Նկարը հարկավոր էր ամրացնել առաստաղին եւ միացնել էլեկտրականությանը:

Նրանք միահամուռ ուժերով սկսեցին պահարանը տեղաշարժել, որպեսզի բարձրանային նրա վրա ու արեւը ամրացնեին առաստաղին: Իսկ ճայակին դա դուր չեկավ: Սկսեց նրանց վրա տարբեր բաներ նետել, ֆշացնել ու կոցահարել: Բայց, այնուամենայնիվ, նրանք պահարանը տեղաշարժեցին: Կատուն վերցրեց արեւը, թրջեց ու կպցրեց առաստաղին: Իսկ հաղորդալարերը էլեկտրականությանը միացրեց: Բայց ոչ թե անմիջապես, այլ նախ՝ սեւ արկղին, ապա արկղից՝ էլեկտրականությանը: Այդ արկղը բռնակ ուներ: Կատուն բռնակը մի քիչ թեքեց, եւ ա՛յ քեզ հրաշք. արեւը սկսեց լուսավորել: Նախ՝ եզրերը, հետո սկսեց տարածվել: Եվ սենյակը միանգամից տաքացավ ու լուսավորվեց: Բոլորն ուրախացան ու ցատկոտեցին: Ցատկոտեց նաեւ պահարանի վրա

նստած ճայակը: Բայց ոչ թե ուրախությունից, այլ այն պատճառով, որ շոգել էր: Նրանք շտապ պահարանն իր տեղը հրեցին:

Քեռի Ֆեոդորն ասում է.

— Դուք ոնց կուզեք, բայց ես պետք է արելա՞մվեմ:

Նա ծածկոցը փռեց հատակին, տրուսիկով պառկեց վրան ու մեջքն արելին արեց: Կատուն էլ պառկեց կողքին ու սկսեց տաքանալ:

Տանն ամեն ինչ կենդանացավ: Եվ ծաղիկները թեքվեցին դեպի արելը, եւ թիթեռներ հավաքվեցին ինչ-որ տեղից: Գավրյուշա հորթուկն էլ սկսեց թռչկոտել, ինչպես բացատում, եւ ուրախությունից ինքն իրեն հարու տալ:

Իսկ բակում խոնավ է, ցուրտ ու ցեխ: Շուտով ձմեռ կլինի: Նրանց տունը փողոցի կողմից փայլում է խաղալիքի նման: Նույնիսկ մի ինչ-որ երաշտահավիկ եկավ ու սկսեց ծեծել պատուհանը: Բայց նրան ներս չթողեցին: Չպետք է երես տալ: Ա՛յ, երբ սառնամանիք լինի, խնդրեմ, թող գա:

Այդ ժամանակից ի վեր նրանց կյանքը շատ երջանիկ դարձավ: Առավոտյան միացնում էին արելը եւ ամբողջ օրը տաքանում: Դրսում սառնամանիք է, իսկ նրանց տանը՝ շոգ ամառ:

Փոստատար Պեչկինը շատ հետաքրքրասեր էր: Տեսնում է, որ գյուղի բոլոր տների ծխնետույզներից ծուխ է դուրս գալիս, իսկ Քեռի Ֆեոդորի տան ծխնետույզից դուրս չի գալիս: Դարձյալ ինչ-որ բան կարգին չէ: Որոշում է իմանալ, թե ինչն ինչոց է: Գնում է Քեռի Ֆեոդորի մոտ եւ ասում.

— Բարեւ ձեզ: «Ժամանակակից փոստատար» թերթ եմ բերել ձեզ համար:

Իսկ այքերը հառել է վառարանին: Տեսնում է, վառարանում փայտը չի վառվում, բայց տունը տաք է: Ոչինչ չի հասկանում, իսկ տնային արելն էլ չի տեսնում: Որովիտեսու կախված է անմիջապես իր գլխավերելում, առաստաղից: Գլուխն այրում է:

Քեռի Ֆեոդորն ասում է.

— Մենք «Ժամանակակից փոստատար» թերթ չենք բաժանորդագրվել: Դա մեծերի համար է:

— Ա՛խ, ափսոս,— տխրում է փոստատար Պեչկինը:— Ուրեմն ինչ-որ բան խառնել եմ:— Ու այքերով չորս կողմն է փնտրում. սալօջախ կամ բուխարի չկա՞ արդյոք:

Արելը նրան տաքացնում է: Նա քրտնում է, ջուր դառնում, բայց տեղից չի շարժվում: Ուզում է գաղտնիքը պարզել:

— Ուրեմն դուք «Ժամանակակից փոստատար» չե՞ք բաժանորդագրվել: Շատ ափսոս: Պետքական թերթ է: Աշխարհի նորությունները այնտեղ են գրում:

— Իսկ հեքիաթներ չե՞ն տպում: Կամ պատմվածքներ կենդանիների մասին,— հարցնում է Քեռի Ֆեոդորը:

Մատրոսկինը թեքում է արելային արկղի բռնակը: Արելն ավելի է ուժեղանում: Պեչկինը նույնիսկ գլխարկն է հանում շոգից: Բայց ավելի վատ է զգում, արելն ուղղակի այրում է ճակատը:

— Կենդանիների մասին հեքիաթներ՝,— հարցնում է:— Ոչ, այնտեղ ավելի շատ գրում են, թե ինչպես պետք է փոստը բաժանել եւ ինչպես են ավտոմատները դրոշմանիշ կայցնում:

Պեչկինը շոգից սկսեց ամեն ինչ շփոթել: Ասում է.

— Ոչ, ընդհակառակն, ավտոմատներն են փոստը բաժանում եւ դրոշմանիշ կայցնում, ինչպես կենդանիները:

— Ո՞ր կենդանիներն են դրոշմանիշ կայցնում,— հարցնում է Շարիկը:— Ձիերը հո չե՞ն:

— Ի՞նչ գործ ունեն այնտեղ ձիերը,— ասում է փոստատարը:— Ես ձիերի մասին ոչինչ չեմ ասել: Ասացի, որ կենդանիները ավտոմատների վրա են աշխատում եւ հեքիաթներ են գրում այն մասին, թե ինչպես պետք է ձիերը փոստը բաժանեն:— Նա լռեց ու սկսեց մտքերը ժողովել:

— Մի ջերմաչափ տվեք ինձ: Ոնց որ թե ջերմություն ունեմ: Ուզում եմ չափել:

Կատուն բերում է ջերմաչաճը եւ աթոռը դնում ուղիղ արեւի տակ:

Պեչկինը թխկացնում է ջերմաչափին, որ ջերմաստիճանը իջեցնի: Իսկ ճայակը հարցնում է.

— Ո՞վ է.

— Ես եմ, փոստատար Պեչկինը: «Մուրգիկա» ամսագիրն եմ բերել:

— Ի՞նչ գործ ունի այստեղ «Մուրգիկան»,— հարցնում է կատուն:

— Ա՛խ, հա: Ես «Ժամանակակից փոստատար» թերթն եմ բերել, որը դուք չեք բաժանորդագրվել: Որովհետեւ փաստաթուղթ չունեք:

Նա արդեն բոլորովին հալից ընկել էր: Նույնիսկ գոլորշի էր բարձրանում նրանից, ինչպես ինքնատեղից: Պեչկինը հանում է ջերմաչափն ու ասում.

— Երեսունվեց ու վեց է ջերմությունս: Կարծես թե ամեն ինչ կարգին է:

— Ի՞նչն է կարգին,— գոռում է կատուն:— Դուք քառասուներկու աստիճան տաքություն ունեք:

— Ինչո՞ւ,— սարսափում է Պեչկինը:

— Որովհետեւ երեսունվեց ու էլի վեց է: Բոլորը միասին ինչքա՞ն է անում:

Փոստատարը թղթի վրա հաշիվ է անում: Ստացվեց քառասուներկու:

— Վա՛յ, մայրիկ ջան, նշանակում է, ես արդեն մեռել եմ: Շուտ անեմ, հիվանդանոց վազեմ: Ինչքան ձեր տուն եմ եկել, միշտ հիվանդանոց եմ ընկել... Չեք սիրում դուք փոստատարներին:

Բայց նրանք փոստատարներին սիրում էին: Ուղղակի Պեչկինին չէին սիրում: Արտաքննապես նա բարի էր թվում, բայց շատ չար էր ու հետաքրքրասեր:

Իսկ արելը ամեն հարցում չէ, որ լավ էր: Այդ արելի պատճառով նրանք մեծ անախորժություն ունեցան: Զեռի Ֆեռդորը հիվանդացավ:

Գլուխ քսանմեկերորդ — Քեռի Ֆեոդորի հիվանդությունը

Քեռի Ֆեոդորը տանը միշտ տրուսիկով էր ման գալիս՝ արեւառվում էր: Լրիվ դարչնագույն էր դարձել, ասես հարավից եկած լինէր: Իսկ երբ դուրս էր գալիս, պետք է հագնվէր: Սկզբից՝ մայկան, հետո՝ բլուզը, հետո՝ շալվարը, հետո՝ սվիտորը, հետո՝ գլխարկը, շարֆը, վերարկուն, թաթմաններն ու թաղյակները: Այ թե որքան շատ բան պետք է հագնէր: Իսկ կատվի ու Շարիկի համար շատ հեշտ էր, նրանց մուշտակը միշտ էլ հագնեւրին է: Նույնիսկ մուշտակը հագնեւրին էլ լողանում են:

Մի անգամ Քեռի Ֆեոդորին պետք էր բակ դուրս գալ ու երաշտահավերին կերակրել: Առանց հագնվելու, միայն տրուսիկով, բակ է դուրս գալիս: Կարճ ժամանակով: Իսկ դրսում սառնամանիք է, ձյուն: Եվ Քեռի Ֆեոդորը մրսում է: Տուն է մտնում ու սկսում դողացնել: Ջերմությունը բարձրանում է: Ծածկվում է վերմակով եւ ոչ ուտել է ուզում, ոչ խմել: Վատ է զգում: Նա ասում է.

— Մատրոսկին, Մատրոսկին, կարծես թե հիվանդացել եմ:

Կատուն անհանգստացած՝ մուրաբայով թեյ է խմեցնում նրան: Շունը խանութ է վազում ու մեղր գնում: Բայց Քեռի Ֆեոդորը գնալով վատանում է: Պառկած է վերմակի տակ, չորս կողմը խաղալիքներ ու գրքեր, բայց նա բոլորովին ուշադրություն չի դարձնում: Շարիկը գնում է խոհանոց, նստում մի անկյունում ու լաց է լինում: Շատ է ուզում օգնել Քեռի Ֆեոդորին, բայց չի կարողանում:

— Ավելի լավ կլինէր ե՛ս հիվանդանայի:

Կատուն էլ է իրեն կորցրել.

— Ես եմ մեղավոր, ինչո՞ւ չհետեւեցի Քեռի Ֆեոդորին... Եվ ինչո՞ւ այդ արեւը բերեցի:

Գավրյուշան մոտենում է Քեռի Ֆեոդորին, ձեռքերը լիզում. իբր, վեր կաց, Քեռի Ֆեոդոր, ինչո՞ւ ես պառկել: Իսկ Քեռի Ֆեոդորը վեր չի կենում: Գավրյուշան փոքրիկ էր ու հիմարիկ: Նա չէր հասկանում, թե ինչ բան է հիվանդությունը, իսկ Շարիկն ու կատուն շատ լավ հասկանում էին:

Կատուն ասում է.

— Ես վազեմ քաղաք, բժիշկ բերեմ: Պետք է Քեռի Ֆեոդորին փրկել:

— Ո՛ւր ես գնում,— հարցնում է Շարիկը:— Դուրսը բուք ու բորան է: Ինքդ էլ կկորչես:

— Ավելի լավ է կորչեմ, քան տեսնեմ, թե ինչպես է տանջվում Քեռի Ֆեոդորը:

— Այդ դեպքում, արի ես վազեմ,— առաջարկում է Շարիկը: — Ես ավելի լավ եմ վազում:

— Վազելը կարելուր չէ,— պատասխանում է կատուն:— Ես մի մանկական լավ բժիշկ եմ ճանաչում: Նրան կբերեմ:

Նա տաքացրեց շշով կաթը, փաթաթեց փալասի մեջ եւ ուզում էր արդեն դուրս գալ, երբ դուռը բախեցին: Ճայակը հարցնում է.

— Ո՞վ է:

— Դռան ետեւից պատասխանում են.

— Յուրայիներ են:

Կատուն ասում է.

— Այսպիսի եղանակին յուրայիները տանն են նստում: Հեռուստացույց են նայում: Միայն օտարներն են թափառում: Դուռը չենք բացի:

Քեռի Ֆեոդորը պառկած տեղից խնդրում է.

— Դուռը բաց արեք... Հայրիկս ու մայրիկս են եկել:

Եվ իսկապես, հայրիկն ու մայրիկն էին: Նրանց հետ էլ՝ փոստատար Պեչկինը:

— Տեսնո՞ւմ եք, թե ձեր երեխային ինչ օրն են գցել: Դրանց պետք է իսկույն պոլիկլինիկա հանձնել: Փորձերի համար:

Շարիկը կատաղեց ու սկսեց փոստատարի թաղյակները կծոտել: Պեչկինը հագիվ մի կերպ դռնից դուրս պրծավ:

Իսկ մայրիկն արդեն հրամայում է.

— Անմիջապես ջեռակը բերեք:

Շարիկն ու կատուն իրար անցան, ամեն ինչ տակնուվրա արեցին, իսկ ջեռակը չկա: Կատուն ասում է.

— Թույլ տվեք ես ջեռակ դառնամ: Ես շատ տաք եմ:

Մայրիկը վերցնում է Մատրոսկինին, փաթաթում սրբիչի մեջ եւ դնում Քեռի Ֆեոդորի կողքին: Կատուն թաթերով գրկում է Քեռի Ֆեոդորին ու տաքացնում:

— Իսկ հիմա տվեք ինձ ձեր դեղերը:

Շարիկը ատամներով սեղմած բերում է դեղերի տուփը, եւ մայրիկը տաք կաթով մի հար է տալիս Քեռի Ֆեոդորին: Եվ Քեռի Ֆեոդորը քնում է:

— Բայց սա դեռ բավական չէ,— ասում է մայրիկը:— Նրան պետք է նաեւ պենիցիլին սրսկել: Դուք պենիցիլին ունե՞ք:

— Ոչ,— պատասխանում է կատուն:

— Իսկ գյուղում դեղատուն կա՞:

— Ոչ, չկա:

— Ես քաղաք կգնամ՝ պենիցիլին բերելու,— ասում է հայրիկը:

— Ինչպե՞ս կգնաս,— հարցնում է մայրիկը:— Ավտոբուսներն էլ չեն աշխատում:

— Ուրեմն, քաղաքից «շտապ օգնություն» կկանչենք: Չի կարող պատահել, որ երեխան հիվանդանա, եւ օգնություն ցույց չտան:

Մայրիկը պատուհանից դուրս է նայում ու գլուխն օրորում:

— Չե՞ս տեսնում, թե դրսում ինչ է կատարվում: Ոչ մի «շտապ օգնություն» էլ չի գա: Թե չէ ստիպված կլինեն տրակտորով քաշել: Խեղճ Քեռի Ֆեոդոր:

Մատրոսկինը վեր է թռչում տեղից ու գոռում է.

— Բոլորս էլ հիմար ենք: Տրակ-տրակ Միտյան բա ինչի՞ համար է: Չէ՞ որ մենք տրակտոր ունենք:

Հայրիկն ուրախանում է.

— Ի՛նչ լավ եք ապրում: Նույնիսկ տրակտոր ունեք: Եկեք մեքենան շուտ գործի գցենք: Բենգին լցնենք:

Շարիկն ասում է.

— Մեր տրակտորը սովորական տրակտոր չէ: Մթերային է: Ապուրով ու նրբերշիկներով է աշխատում:

Հայրիկը չզարմացավ: Ժամանակ չկար:

— Մի պայուսակ լիքը մթերք ունենք: Ե՛վ նարինջ, ե՛ւ շոկոլադ: Հարմա՛ր է:

— Ոչ,— ասում է կատուն:— Հարմար չէ: Միտյային չպետք է երես տալ: Մենք մի կաթսա լիքը խաշած կարտոֆիլ ունենք:

Եվ հայրիկն ու Շարիկը գնացին Միտյային գործի գցելու: Միտյան շատ ուրախացավ: Տրակտորային մի երգ սկսեց երգել, եւ ճամփա ընկան քաղաք՝ լրիվ կարտոֆիլային արագույթյամբ:

Իսկ մայրիկն ու Մատրոսկինը Քեռի Ֆեոդորին էին խնամում: Մայրիկն ասում է.

— Թաց սրբիչ բեր:

Մատրոսկինը բերում է:

Մայրիկն ասում է.

— Իսկ հիմա՝ ջերմաչափ:

Կատուն ասում է.

— Խնդրեմ:

Մայրիկը չէր իմանում, որ կատուներն այդպես խելոք են լինում: Կարծում էր, թե նրանք միայն միս են գողանում ու տանիքների վրա մլավում: Իսկ սա, խնդրեմ, ոչ թե կատու է, այլ իսկական բուժքույր:

Մատրոսկինը նույնիսկ թեյ եփեց եւ մայրիկին կարկանդակ հյուրասիրեց: Նա շատ դուր եկավ մայրիկին: Ե՛վ ձեռքից ամեն ինչ գալիս է, ե՛ւ հետը գրուցել կարելի է:

Մայրիկն ասում է.

— Այս ամենի համար ես եմ մեղավոր: Իզուր ձեզ դուրս արեցի տնից: Կապրեիք մեզ մոտ, համ Քեռի Ֆեոդորը ոչ մի տեղ չէր գնա, համ էլ տանը կարգ ու կանոն կլիներ: Հայրիկն էլ ձեզնից շատ բան կսովորեր:

Կատուն ամաչում է.

— Կարկանդակ թիսերը ինչ է որ: Ես կարողանում եմ նաեւ գործել ու կար անել մեքենայով:

Եվ այդպես, մինչև կեսգիշեր նրանք բուժում էին Քեռի Ֆեոդորին ու գրուցում: Շուտով տրակ-տրակ Միտյան ու հայրիկը վերադարձան եւ դեղ բերեցին:

Գլուխ քսաներկուերորդ — Դեպի տուն

Հաջորդ օրը առավոտյան պայծառ եղանակ էր: Արեւը տաքացնում էր, եւ ձյունը գրեթե հալվել էր: Մեղմ ու հաճելի աշուն էր:

Կատուն առաջինն արթնացավ ու թեյ պատրաստեց: Հետո կովը կթեց եւ կաթը սվեց Քեռի Ֆեոդորին: Հայրիկն ասում է.

— Եկեք Քեռի Ֆեոդորի ջերմությունը չափենք: Գուցե արդեն լավացել է:

Ջերմաչափը դրեցին Քեռի Ֆեոդորի թելի տակ: Շարիկն ասում է.

— Իմ քիթը ջերմաչափ է: Եթե այն սառն է, նշանակում է ես առողջ եմ: Իսկ երբ տաք է, նշանակում է հիվանդացել եմ:

— Շատ լավ ջերմաչափ է,— ասում է հայրիկը:— Բայց ինչպե՞ս պետք է թափ տալ: Կամ ուրիշի ջերմաստիճանը չափել: Օրինակ, եթե ես հիվանդանամ, հո քիթդ չե՞մ խոթի թելիս տակ:

— Չգիտեմ:

— Բանն էլ հենց այդ է,— ասում է հայրիկը:

Այդ պահին ճայակը պահարանից ցած թռավ, նստեց Քեռի Ֆեոդորի մահճակալին ու տեսավ, որ նրա թելի տակ ինչ-որ բան է փայլվում: Բոլորը հայրիկին էին նայում, իսկ նա գողացավ ջերմաչափը:

— Բռնեցեք,— բղավում է հայրիկը:— Ջերմաչափը թռավ:

Մինչև ճայակին կրոնեին, այնպիսի աղմուկ ու աղաղակ բարձրացավ, ու նույնիսկ Մուռկան եկավ գոմից եւ պատուհանից նայեց: Գլուխը մտցրեց ներս ու ասում է.

— Թյո՛ւ: Բոլորովին էլ ծիծաղելի չէ:

Բոլորն իսկույն հանդարտվեցին: Հապա ինչ եք կարծում՝ Մուռկան է խոսում.

— Ինչ է, դու խոսել գիտես,— հարցնում է կատուն:

— Ըհը:

— Իսկ ինչո՞ւ էիր առաջ լռում:

— Լավ էի անում: Իսկ ինչի՞ մասին պետք է խոսելի ձեզ հետ... Օյ, սալա՛թ է անել:

— Դա սալաթ չէ,— բղավում է կատուն:— Դա դարահալվե է:— Եվ Մուռկային պատուհանից ետ է հրում:

Նրանք բռնեցին ջերմաչափը եւ տեսան, որ ջերմությունը կանոնավորվել է: Քեռի Ֆեոդորը համարյա լավացել է: Մայրիկն ասում է.

— Դե, որդիս, ինչ ուզում ես ասա, բայց քեզ տուն ենք տանելու: Քեզ խնամք է հարկավոր:

— Իսկ եթե ուզում ես կատվին կամ Շարիկին, կամ էլի որևէ մեկին վերցնես հետո՝ վերցրու: Մենք չենք առարկի,— ասում է հայրիկը:

Քեռի Ֆեոդորը հարցնում է կատվին:

— Կգա՞ս ինձ հետ:

— Կգայի, եթե մենակ լինեի: Բա Մուռկա՞ս: Տնտեսությունը: Չմեռվա պաշա՞րը: Եվ հետո ես արդեն ընտելացել եմ գլուղին, մարդկանց: Ինձ բոլորը ճանաչում են ու բարեւում: Իսկ քաղաքում պետք է հազար տարի ապրես, որ ճանաչեն:

— Իսկ դու, Շարիկ, կգա՞ս:

Շարիկը չգիտի ինչ ասի: Իր տեղը կյանքում արդեն գտել է՝ ֆոտոտրստրոլոթյամբ է զբաղվում, դե արի ու գնա:

— Դու, Քեռի Ֆեոդոր, ավելի լավ է առողջացիր եւ ինքդ արի մեզ մոտ:

Հայրիկն ասում է.

— Մենք բոլորս միասին ձեզ հյուր կգանք:

— Ճիշտ է,— ասում է Մատրոսկինը:— Կիրակի օրերին եկեք մեզ մոտ դահուկ քշելու: Իսկ ամռանն արձակուրդը մեզ մոտ անցկացրեք: Երբ Քեռի Ֆեոդորը դպրոց գնա, թող ամառային ու ձմեռային արձակուրդները մեզ մոտ անցկացնի:

Այդպես էլ պայմանավորվեցին:

Մայրիկը Քեռի Ֆեոդորին տաք-տաք փաթաթեց, իսկ հայրիկին պատվիրեց ինչպես հարկն է կերակրել տրակտորին: Հետո հարցրեց Մատրոսկինին.

— Քաղաքից ի՞նչ ուղարկենք ձեզ համար:

— Մենք ամեն ինչ ունենք: Միայն թե գրքերն են քիչ: Եվ մեկ էլ անհովար գլխարկ եմ ուզում: Նավաստիական:

— Լավ,— ասում է մայրիկը:— Անպայման կուղարկեմ: Նավաստու մայկա էլ կճարեմ: Իսկ քեզ, Շարիկ, ոչինչ պետք չէ՞:

— Մի փոքրիկ ռադիո կուզեի ունենալ: Բնումս նստած հաղորդումներ կլսեի: Եվ մի կինոսպարաւ: Ֆիլմ պետք է նկարահանեմ կենդանիների մասին:

— Լավ,— ասում է հայրիկը:— Այդ հարցով ինքս կզբաղվեմ, անձամբ:

Ու նրանք տրակտոր նստեցին՝ հայրիկը, մայրիկը, Քեռի Ֆեոդորն ու Շարիկը: Շարիկը պետք է Միտյային հետ բերեր: Նրանք մեկնեցին: Հանկարծ Մատրոսկինը դուրս թռավ պարտեզի դռնակից.

— Կանգնեցե՛ք, կանգնեցե՛ք:

Կանգ են առնում: Կատուն ճայակին տալիս է նրանց:

— Ահա, վերցրեք: Սրա հետ կյանքներդ ուրախ կանցնի:

Հայրիկը խցիկից հարցնում է.

— Այդ ո՞վ է:

Ճայակը պատասխանում է.

— Ես եմ, փոստատար Պեչկինը: «Մուրզիլա» ամսագիրն եմ բերել: — Եվ բոլորը հիշեցին Պեչկինին: Մայրիկն ասում է.

— Ի՛նչ անհարմար է, նրան բոլորովին մոռացել ենք.

— Ճիշտ էլ արել եք,— ասում է Շարիկը:— Նա չար մարդ է:

— Չար է, թե բարի, կարելուր չէ: Կարելուն այն է, որ նրան հեծանիվ ենք խոստացել:

— Այստեղ հեծանիվ լինո՞ւմ է,— հարցնում է հայրիկը:

— Ոչ,— ասում է Շարիկը:

— Ահա թե ինչ,— առաջարկում է Մատրոսկինը:— Նրա համար վիճակախաղի տոմսեր գնեցեք: Հարյուր ռուբլու: Ինչ կուզի, թող այն էլ շահի: Մոտոցիկլետ կամ մեքենա: Չէ՞ որ ինքն է այդ տոմսերը վաճառում: Կրկնակի օգուտ կանի: Ե՛վ տոմսերի վաճառվելու տեսակետից, ե՛ւ շահելու:

Այդպես էլ արեցին: Պեչկինից վիճակախաղի տոմսեր գնեցին ու տարան փոստ Պեչկինին տալու: Փոստատարը նույնիսկ գգացվեց.

— Շնորհակալություն: Ինչո՞ւ էի ես վատը: Որովհետեւ հեծանիվ չունեի: